

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA
KRAŠTO APSAUGOS MOKYKLA

7,62 MM DRAGUNOVO SNAIPERIO
ŠAUTUVAS (SVD)

Vilnius 1993

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA
KRAŠTO APSAUGOS MOKYKLA

7,62 MM DRAGUNOVO SNAIPERIO ŠAUTUVAS (SVD)

Mokymo priemonė

Vilnius 1993

Mokymo priemonę parengė Krašto apsaugos mokyklos Ginkluotės ir šaudybos katedros dėstytojas pulkininkas leitenantas S.Uogintas.

Mokymo priemonė skiriama Krašto apsaugos mokyklos kariūnams, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos karininkams ir puskarininkiams.

Mokomosios
literatūros
fondas

SNAIPERIO ŠAUTUVO SANDARA, LAIKYMAS IR SAUGOJIMAS

1. Snaiperio šautuvo paskirtis ir kovinės savybės.

1.1. 7,62 mm snaiperio šautuvas yra snaiperio ginklas ir skirtas įvairių pasirodėnčių, judančių, atvirų ir užmaskuotų pavienių taikinių naikinimui.

Ugnis iš snaiperio šautuvo labiausiai efektyvi iki 800 m atstumu. Taikymo nuotolis su optiniu taikikliu - 1300 m, su atviru taikikliu - 1200 m.

Tiesaus šūvio nuotolis į krūtinės taikinį - 430 m, o į bėgančią figūrą - 640 m.

Kovinė greitošauda - iki 30 šūvių per minutę.

Snaiperio šautuvo svoris, be durtuvo-peilio, su optiniu taikikliu, neužtaisytą dėtuve ir su buožės skruosteliu - 4,3 kg.

1.2. Šaudymui iš snaiperio šautuvo naudojami šoviniai su paprasta, trasuojančia ir šarvamuše-padegamąja kulkomis arba snaiperiniai šoviniai.

Šaudoma iš snaiperio šautuvo pavieniais šūviais.

Šaudant šoviniai paduodami iš dėžinės dėtuvės, kurios talpumas - 10 šovinių (1 pav.).

1 pav.

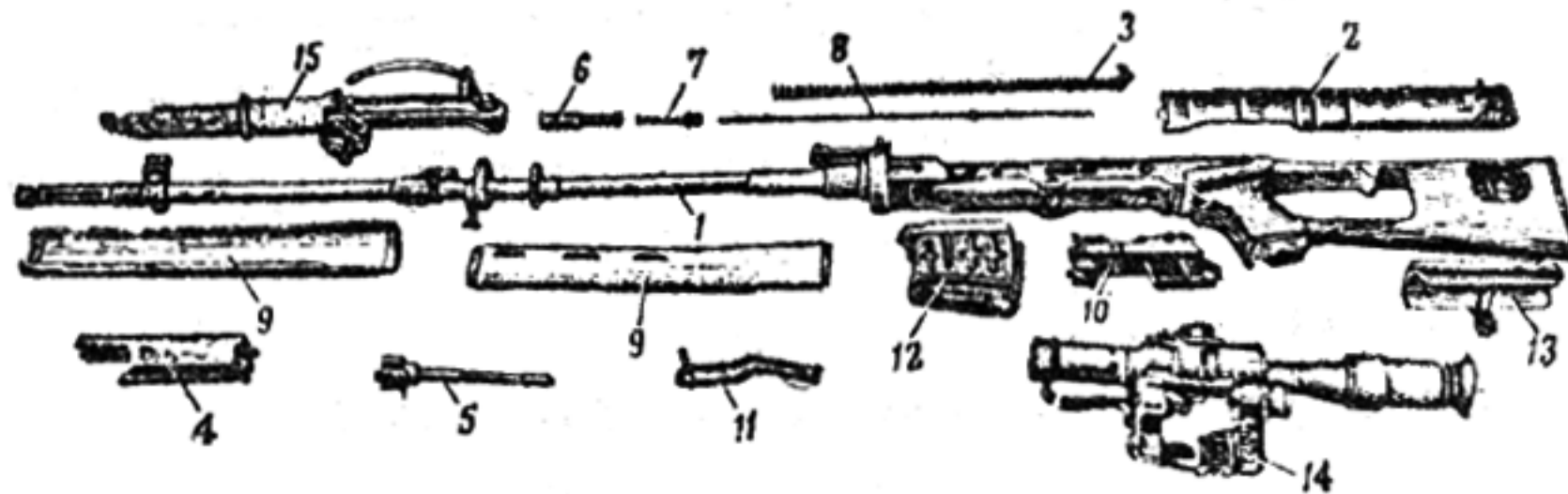
2. Pagrindinės snaiperio šautuvo dalys ir mechanizmai, jų veikimas šaudant.

2.1. Snaiperio šautuvas susideda iš tokių dalių ir mechanizmų:

- vamzdžio su uoksu, atviru taikikliu ir buože;
- uokso dangtelio;
- gražiklio;
- spynos rėmo;
- spynos;
- dujų vamzdelio su reguliatoriumi, dujų stūmoklio ir stūmiklio su spyruokle;

vamzdžio apdangų (dešinėsios ir kairiosios);
 paleidžiamojo-smogiamojo mechanizmo;
 saugiklio;
 dėtuvės;
 buožės skruosto;
 optinio taikiklio;
 durtuvo-peilio.

Į snaiperio šautuvo komplektą įeina: reikmenys, diržas, optinio taikiklio apvalkalas, optinio taikiklio ir dėtelių dėklas, krepšelis skalės apšvietimo įrangai nešioti žiemą, atsarginiai sausi elementai ir tepalinė (2 pav.).

2 pav. Snaiperio šautuvo pagrindinės dalys ir mechanizmai

1 - vamzdis su uoksu, atviru taikikliu ir buože;
 2 - uokso dangtelis; 3 - gražiklis; 4 - spynos rėmas;
 5 - spyna; 6 - dujų vamzdelis su reguliatoriumi;
 7 - dujų stūmoklis; 8 - stūmiklis su spyruokle; 9 - vamzdžio apdangos; 10 - paleidžiamasis-smogiamasis mechanizmas;
 11 - saugiklis; 12 - dėtuvė; 13 - buožės skruostas;
 14 - optinis taikiklis; 15 - durtuvas-peilis

2.2. Snaiperio šautuvas yra automatiškai užsitaisantis ginklas. Automatinis šautuvo užsitaisymas grindžiamas parako dujų, nukreipiamų iš vamzdžio kanalo į dujų stūmoklį, energijos išnaudojimu.

Šaunant dalis parako dujų, einančių paskui kulką, išsiveržia pro dujų angą vamzdžio kanale į dujų kamerą, spaudžia dujų stūmoklio priekinę sienelę ir atmeta stūmoklį su stūmikliu, o kartu su jais ir spynos rėmą atgal. Spynos rėmui atsitraukiant atgal spyna atidaro vamzdžio kanalą, ištraukia iš šovinio lizdo tūtą ir išmeta ją iš uokso laukan, o spynos rėmas suspaudžia gražiklį ir užveda gaiduką (pastato jį ant autonuleistuko užkabos).

Į priekį spynos rėmas su spyna grįžta veikiamas gražiklio, tuo metu spyna istumia kitą šovinį iš dėtuvės į lizdą ir uždaro vamzdžio kanalą, o spynos rėmas išveda autonuleistuko griebtuvą iš autonulei-

stuko užkabos. Gaidukas atsistoja ant kovinės užkabos. Spyna užsklendžiama jai pasisukus kairėn ir koviniams kyšuliams užėjus už uokso kovinių atramų.

Norint vėl iššauti, reikia atleisti nuleistuką ir iš naujo jį nuspausti. Atleidus nuleistuką trauklė pasistumia pirmyn ir jos užkaba užsikabina už griebtuvo, o nuleistuką nuspaudus trauklės užkaba pasuka griebtuvą ir atskiria jį nuo gaiduko kovinės užkabos.

Iššovus paskutinį šovinį, kai spyna atsitraukia atgal, dėtuvs padaviklis pakelia aukštyn spynos stabdiklį, spyna į jį atsiremia ir spynos rėmas sustoja užpakalinėje kraštinėje padėtyje. Tai yra ženklas, kad šautuvą reikia iš naujo užtaisyti.

3. Snaiperio šautuvo išardymas ir surinkimas.

3.1. Snaiperio šautuvo išardymas gali būti dalinis ir visiškas: dalinis - valymui, tepimui ir šautuvo apžiūrai; visiškas - valymui po didelio šautuvo užteršimo, po jo buvimo lietuje arba sniege, pradėjus vartoti naują tepalą ar remontuojant. Dažnas šautuvo išardymas neleidžiamas todėl, kad pagreitina dalių ir mechanizmų nudilimą.

Šautuvo išardymą ir surinkimą reikia atlikti ant stalo ar švarios paklotės; dalis ir mechanizmas dėti išardymo tvarka, elgtis su jais atsargiai, nedėti vieną ant kito, nenaudoti didelės jėgos ir staigių smūgių. Šautuvą surenkant sulyginti numerius ant jo dalių: numerį ant uokso turi atitikti numeriai ant spynos rėmo, spynos, uokso, uokso dangtelio, optinio taikiklio ir kitų šautuvo dalių.

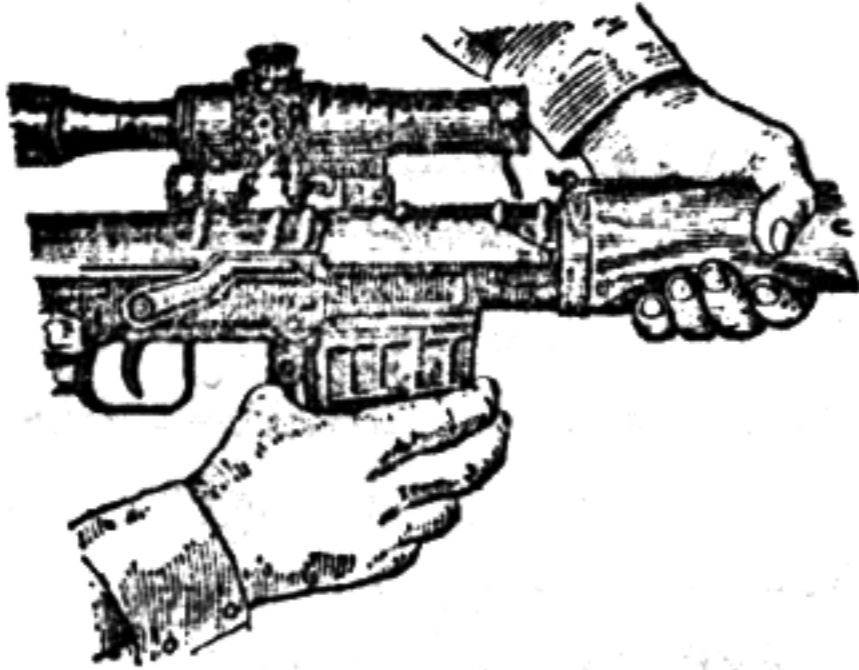
Išardymo ir surinkimo mokymas su koviniais šoviniais leidžiamas tik išimtiniais atvejais, laikantis ypatingo atsargumo priemonių elgiantis su dalimis ir mechanizmais.

3.2. Snaiperio šautuvo dalinio išardymo tvarka.

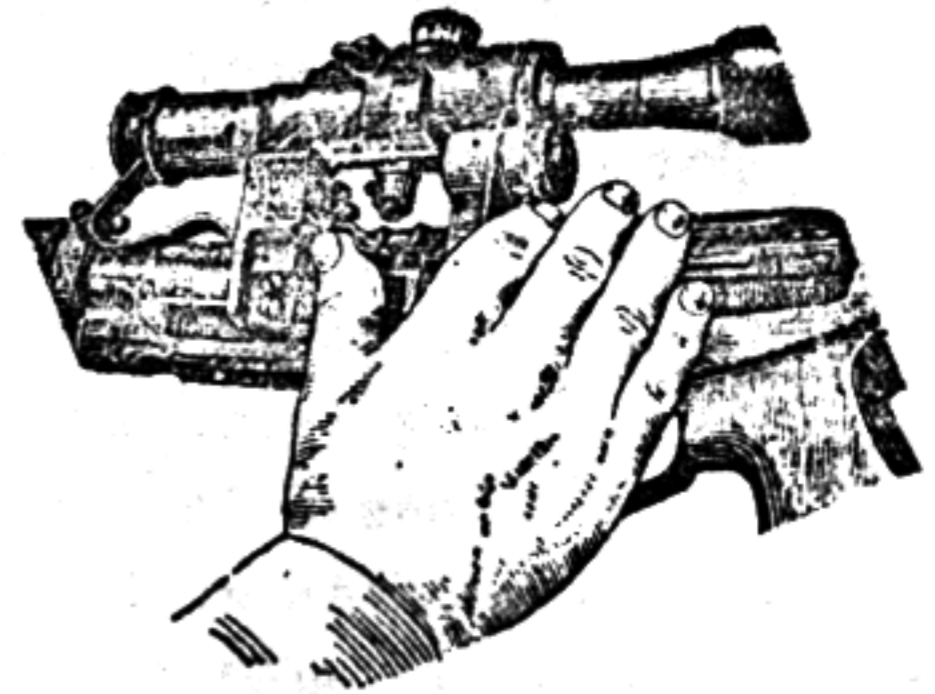
3.2.1. Atskirti dėtuwę. Paimti dėtuwę dešine ranka, nuspaudžiant didžiuoju pirštu spragtuką (3 pav.), pastumti apatinę dėtuwės dalį į priekį ir ją atskirti. Po to patikrinti, ar nėra lizde šovinio, dėl to nuleisti saugiklį žemyn, atitraukti pakartotinio užtaisymo rankenėlę atgal, apžiūrėti lizdą ir paleisti rankenėlę.

3.2.2. Atskirti apatinį taikiklį. Pakelti užveržiamojo sraigto rankenėlę ir pasukti ją iki galo į akidangčio pusę; pastumti taikiklį

atgal ir atskirti jį nuo uokso (4 pav.).

3 pav. Dėtuvės atskyrimas

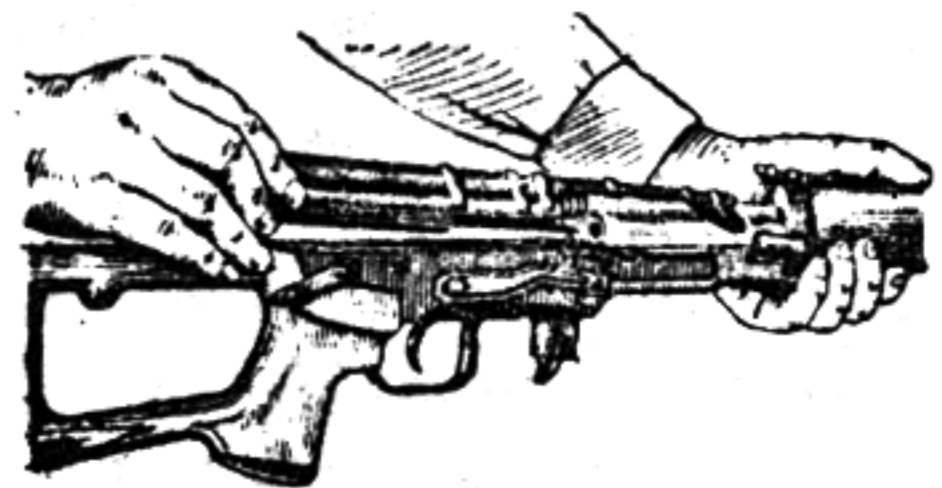
4 pav. Optinio taikiklio atskyrimas

3.2.3. Atskirti buožės skruostą. Pasukti skruosto spynos sankabą žemyn; nuimti kilpą nuo dėtuvės užkabos ir atskirti skruostą (5 pav.).

3.2.4. Atskirti uokso dangtelį su gražikliu. Pasukti uokso dangtelio uždariklį atgal iki jis užsifiksuos; pakelti užpakalinę uokso dangtelio dalį aukštyn ir atskirti dangtelį su gražikliu (6 pav.).

5 pav. Buožės skruosto atskyrimas

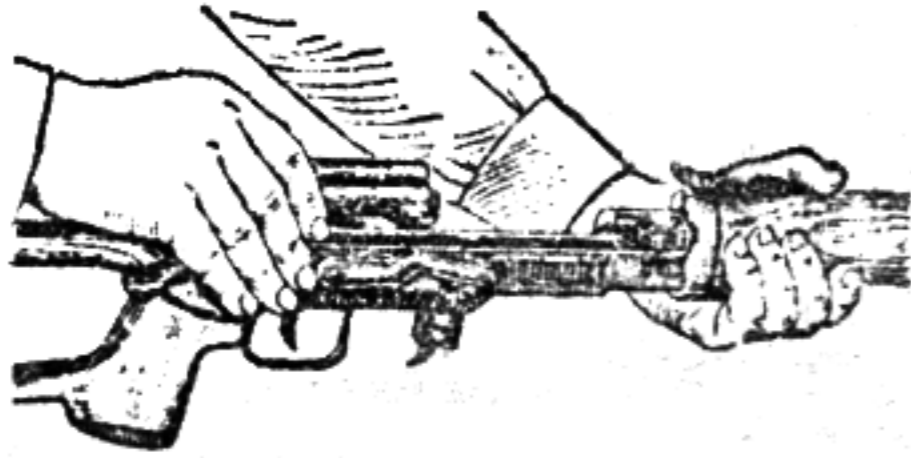

6 pav. Uokso dangtelio su gražikliu atskyrimas

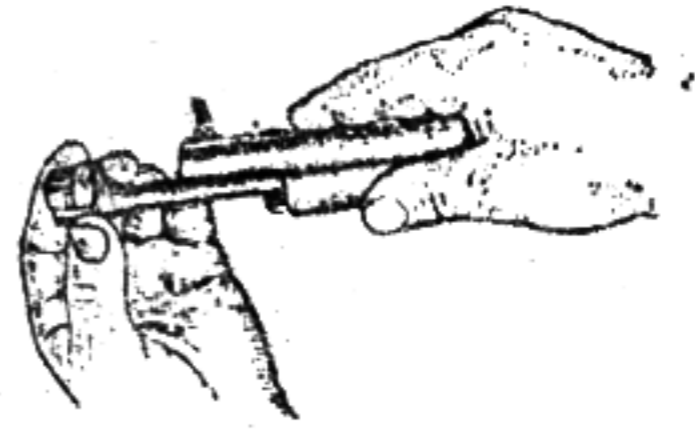
3.2.5. Atskirti spynos rėmą su spyna. Atitraukti spynos rėmą atgal, jį pakelti ir atskirti nuo uokso (7 pav.).

3.2.6. Atskirti spyną nuo spynos rėmo. Atitraukti spyną atgal; pasukti ją taip, kad varomasis spynos kyšulys išeitų iš spynos rėmo

figūrinės išpjovos, ir ištraukti spyną pirmyn (8 pav.).

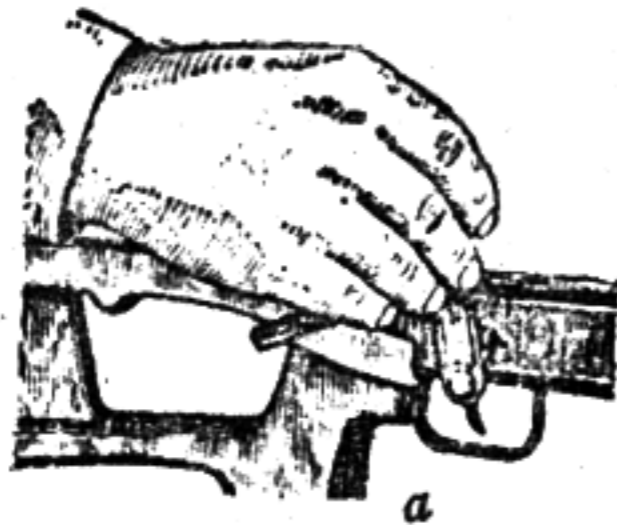

7 pav. Spynos rėmo su spyňa atskyrimas

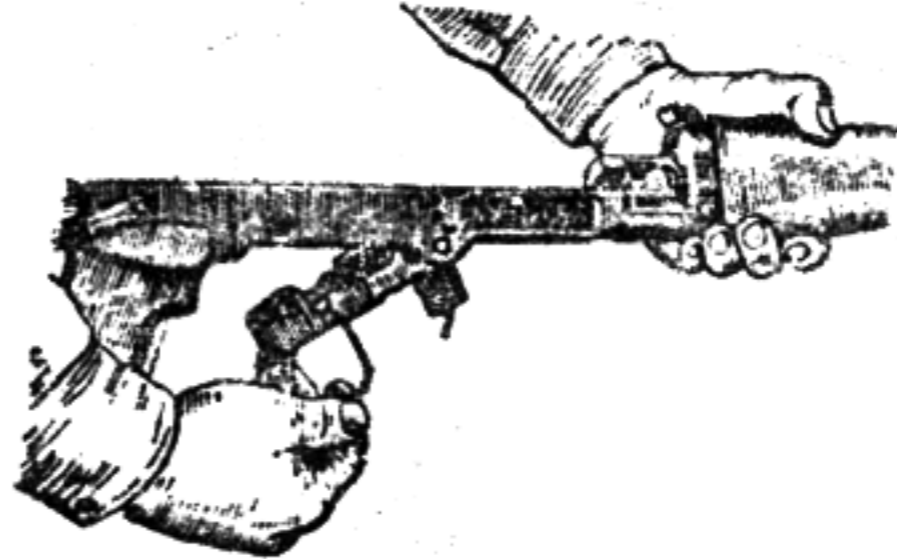

8 pav. Spynos atskyrimas nuo spyňos rėmo

3.2.7. Atskirti paleidžiamąjį-smogiamąjį mechanizmą. Pasukti saugiklį aukštyn iki vertikalios padėties (9a pav.), patraukti jį į dešinę ir atskirti nuo uokso; paėmus už skliautelio (9b pav.), judesiu žemyn, atskirti paleidžiamąjį-smogiamąjį mechanizmą nuo uokso.

a

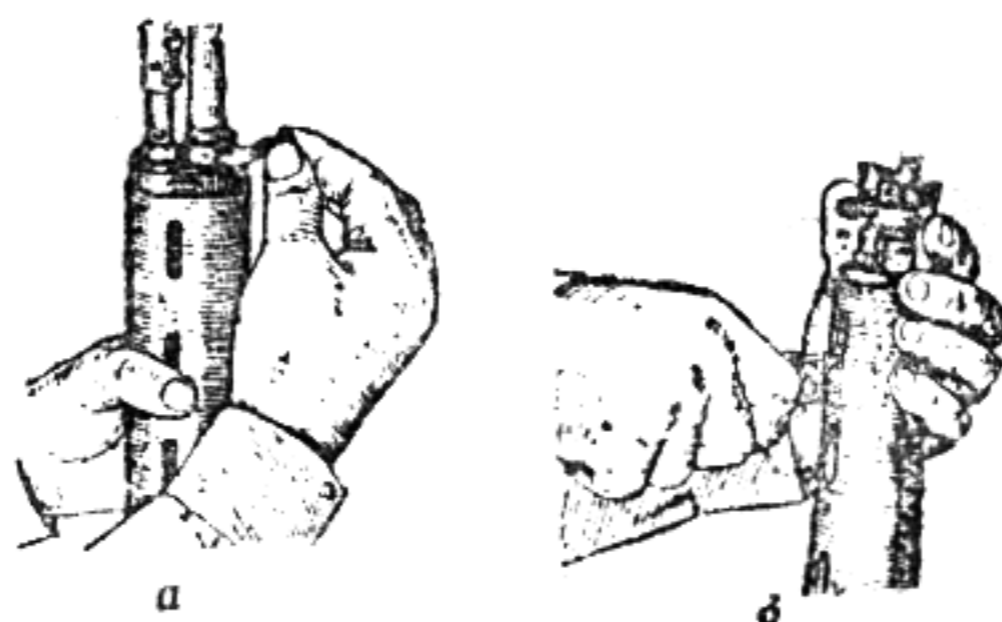

b

9 pav. Paleidžiamojo-smogiamojo mechanizmo atskyrimas
a - saugiklio atskyrimas; b - paleidžiamojo-smogiamojo mechanizmo atskyrimas

3.2.8. Atskirti vamzdžio apdangas. Prispausti viršutinio atraminio žiedo uždariklį prie dujų vamzdelio iki uždariklio atlenkos išeis iš žiedo išpjovos ir pasukti uždariklį iki galo į dešinę (10a pav.); nustumti paslankią viršutinio atraminio žiedo dalį pirmyn; spaudžiant vamzdžio apdangą žemyn ir atlenkiant ją į šalį, atskirti ją nuo vamzdžio. Jeigu vamzdžio apdangos sunkiai atsiskiria, reikia į apdangos angą įstatyti penalo raktą (10b pav.)

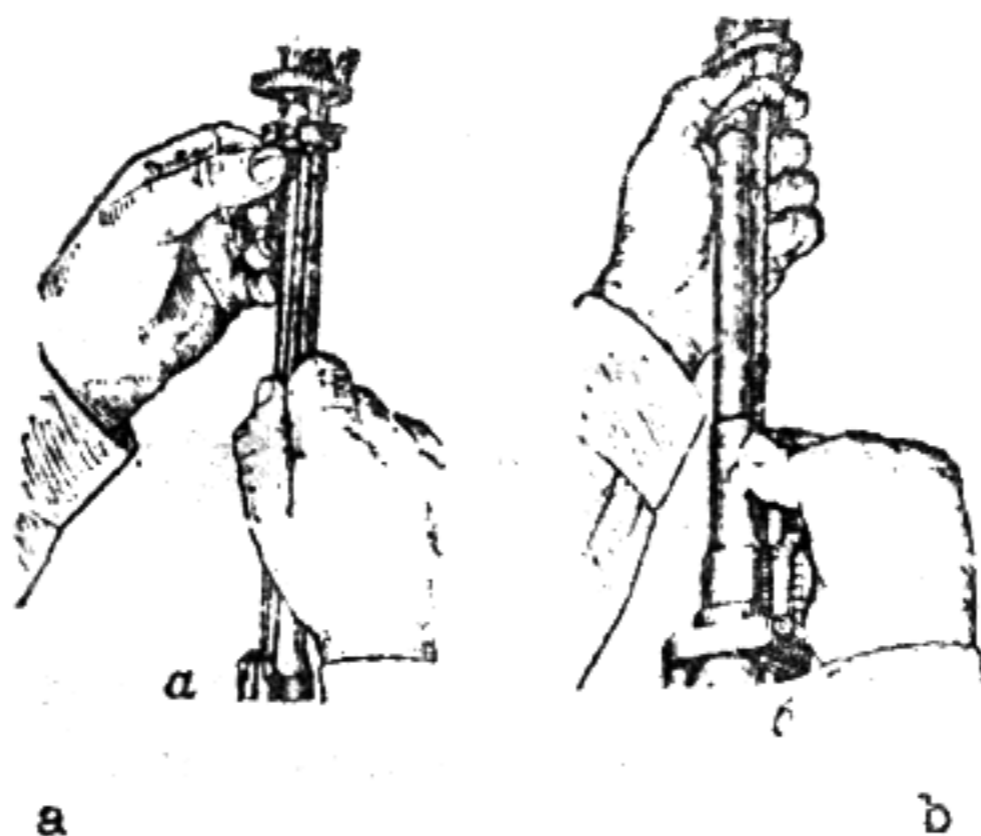
ir judesiu žemyn ir į šoną atskirti vamzdžio apdangą.

10 pav. Vamzdžio apdangų atskyrimas

a - uždariklio pasukimas; b - vamzdžio apdangos atskyrimas

3.2.9. Atskirti dujų stūmoklį ir stūmiklį su spyruokle. Atitraukti stūmiklį atgal, išstumti jo priekinį galą iš stūmoklio liuzo ir atskirti stūmoklį nuo dujų vamzdelio (11a pav.); įkišti stūmiklio priekinį galą į dujų vamzdelį; paspausti stūmiklio spyruoklę iki jos išėjimo iš taikiklio trinkelės kanalo (11b pav.) ir atskirti stūmiklį su spyruokle, o po to atskirti spyruoklę nuo stūmiklio.

11 pav. Dujų stūmoklio ir stūmiklio su spyruokle atskyrimas
a - dujų stūmoklio atskyrimas; b - stūmiklio atskyrimas

3.3. Snaiperio šautuvo surinkimas po dalinio išardymo.

3.3.1. Pritvirtinti dujų stūmoklį ir stūmiklį su spyruokle. Užmauti ant stūmiklio užpakalinio galo spyruoklę; įkišti stūmiklio priekinį galą į dujų vamzdelį, suspausti spyruoklę ir įkišti užpaklinį stūmiklio galą su spyruokle į taikiklio trinkelės kanalą; atitraukti stūmiklį atgal ir ištraukti jo priekinį galą iš dujų vamzdelio į šalį; įstatyti dujų stūmoklį į dujų vamzdelį, o priekinį stūmiklio galą - į stūmoklio lizdą.

3.3.2. Pritvirtinti vamzdžio apdangas. Įstatyti užpakalinį (platesnį) dešinės (kairės) vamzdžio apdangos galą į apatinį atraminį žiedą apdangos išpjova į taikiklį ir, spaudžiant apdangą žemyn, pritvirtinti ją prie vamzdžio; užstumti paslankią viršutinio atraminio žiedo dalį ant apdangų antgalių ir pasukti viršutinio atraminio žiedo uždariklį į dujų vamzdelį iki jo atlankos įeis į išpjovą žiede.

3.3.3. Pritvirtinti paleidžiamąjį-smogiamąjį mechanizmą. Užkišti paleidžiamojo-smogiamojo mechanizmo korpuso išpjovas už uokso tiltelio ašies ir paleidžiamąjį-smogiamąjį mechanizmą prispausti prie uokso; įkišti saugiklio ašį į uokso angą; saugiklį pasukti į vertikalią padėtį, standžiai prispausti prie uokso ir pasukti žemyn iki skydelio kyšulys įeis į uokso apatinę fiksuojančią išėmą.

3.3.4. Pritvirtinti spyną prie spynos rėmo. Įstatyti spyną cilindrine dalimi į spynos rėmo kanalą; pasukti spyną taip, kad jos verantysis kyšulys įeitų į spynos rėmo figūrinę išpjovą ir pastumti spyną iki galo pirmyn.

3.3.5. Pritvirtinti spynos rėmą su spyna. Laikant spyną priekyje, įstatyti spynos rėmo kreipiančiuosius kyšulius į uokso atlankų išpjovas, lengvai prispausti spynos rėmą prie uokso ir nustumti į priekį.

3.3.6. Pritvirtinti uokso dangtelį su gražikliu. Įkišti gražiklį į spynos rėmo kanalą; spaudžiant gražiklį, įstatyti dangtelio priekinius kyšulius į apatinio atraminio žiedo išpjovas; nuspausti dangtelio užpakalinį galą iki jis prisiglaus prie uokso; pasukti uokso dangtelio uždariklį pirmyn iki užsifiksavimo.

3.3.7. Pritvirtinti buožės skruostą. Uždėti skruostą ant buožės viršutinės dalies sankaba dešinėn prieš išpjovą, skirtą jai; uždėti kilpą ant detuvės užkabos ir pasukti sankabą aukštyn.

3.3.8. Pritvirtinti optinį taikiklį. Sutapdinti griovelius ant taikiklio kronšteino su uokso kairiosios sienelės kyšuliais; nustumti taikiklį iki galo pirmyn ir pasukti užveržiamojo sraigto rankenėlę į objektyvo pusę iki jos atlankos įeis į kronšteino išpjovą.

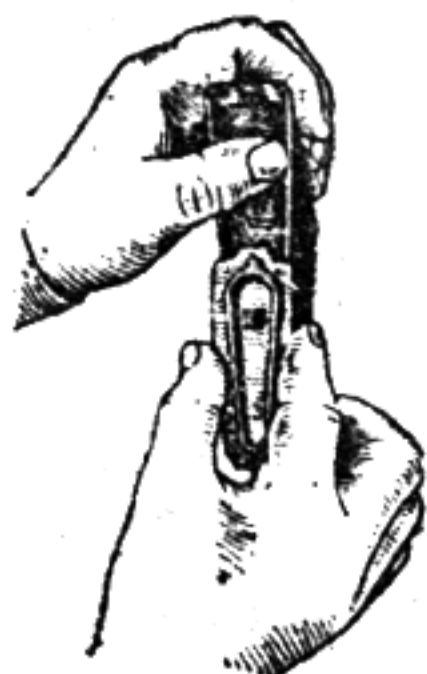
3.3.9. Pritvirtinti dėtuve. Įkišti į uokso angą dėtuvės kyšulį ir pasukti dėtuvę į save taip, kad spragtukas užšoktų už dėtuvės atraminio kyšulio.

3.4. Snaiperio šautuvo visiško išardymo tvarka.

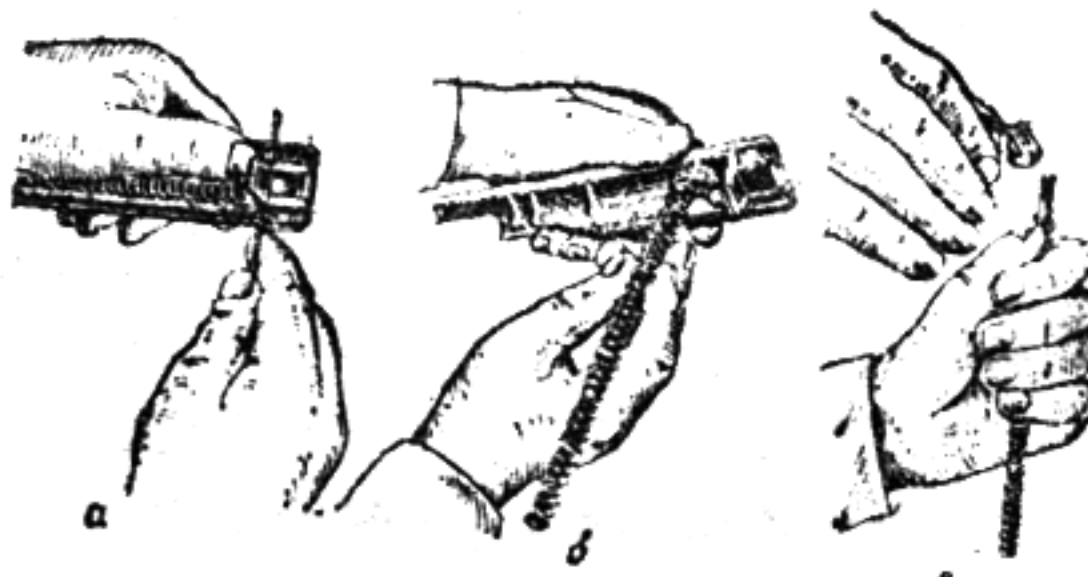
3.4.1. Atlikti dalinį išardymą, vadovaujantis 2.2 str.

3.4.2. Išardyti dėtuvę. Su išmuštuvu įstumti stabdiklio lystės kyšulį į dėtuvės dangtelio angą ir patraukti dangtelį truputį pirmyn; prilaikant stabdiklio lystę didžiuoju pirštu (12 pav.), nuimti dangtelį nuo korpuso; palengva išlaisvinant spyruoklę, išimti ją kartu su stabdiklio lyste iš dėtuvės korpuso, o po to atskirti padaviklį.

3.4.3. Išardyti gražiklį. Nuspausti ąsos ašies spyruoklinį fiksatorių ir išmuštuvu, įkištu pro angą dešinėje uokso dangtelio sienelės pusėje, išstumti ąsos ašį (13a pav.); pasukti gražiklį aukštyn iki vertikalios padėties ir ištraukti ąsą iš dangtelio idėklo angos (13b pav.); užmauti kreipiančiąją įvorę ant grūstuvo grandies, pastatyti ją statmenai ant stalo arba atramos ir suspausti užpakalinę spyruoklę taip, kad jos galas išeitų iš ąsos dubenėlio, nustumti ąsą ir atkabinti ją nuo kreipiančiojo strypo kyšulio (13c pav.); atskirti gražinančias spyruokles ir strypą nuo kreipiančiosios įvorės.

12 pav. Dėtuvės dangtelio atskyrimas

13 pav. Gražiklio išardymas

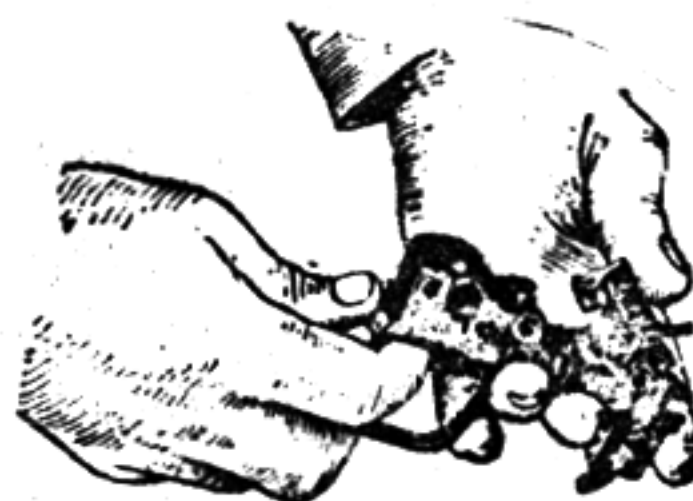
a - ąsos ašies išstūmimas;
b - gražiklio atskyrimas;
c - ąsos atskyrimas

3.4.4. Išardyti spyną. Išmuštuvu išmušti kaištį, laikantį skiltuvą, ir ištraukti skiltuvą iš spynos kanalo; išmuštuvu išstumti traukiklio ašį (14 pav.) ir ištraukti iš spynos traukiklį su spyruokle.

3.4.5. Išardyti paleidžiamąjį-smogiamąjį mechanizmą. Nuspausti autonuleistuko svirtį ir atskirti autonuleistuko griebtuvą nuo gaiduko; prilaikydami didžiuoju pirštu gaiduką, nuspausti nuleistuką (15 pav.) ir pamažu paleisti gaiduką nuo kovinės užkabos; ištraukti nuleistuko spyruoklės galus iš paleidžiamojo-smogiamojo mechanizmo korpuso užkabų; atsuktuvu sutapdinti nuleistuko, griebtuvo ir autonuleistuko ašių kyšulius su paleidžiamojo-smogiamojo mechanizmo korpuso dešinėsios sienelės išpjovomis, skirtomis jam; išstumti nuleistuko ašį ir atskirti nuleistuką su spyruokle; išstumti griebtuvo ašį ir išimti griebtuvą; išstumti autonuleistuko ašį ir atskirti autonuleistuką; išstumti išmuštuvu gaiduko ašį, atskirti gaiduką su kovine spyruokle, o po to nuimti kovinę spyruoklę nuo gaiduko kaklelių.

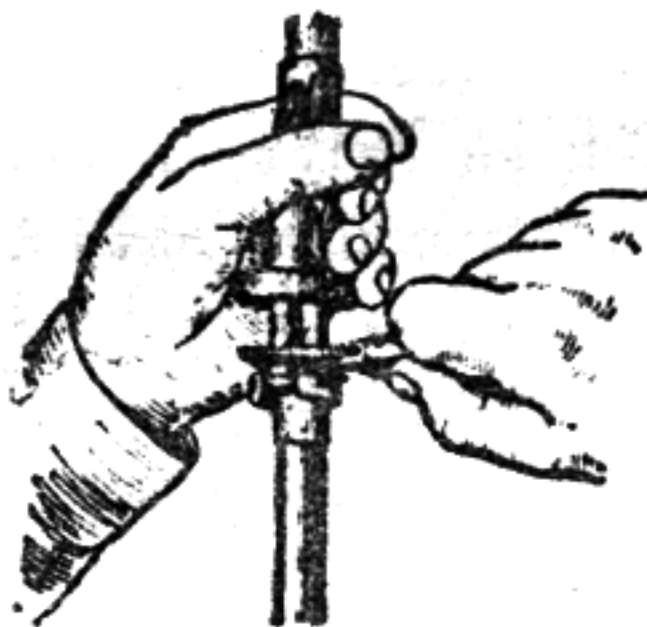

14 pav. Traukiklio ašies išstūmimas

15 pav. Gaiduko laikymas paleidžiant jį nuo kovinės užkabos

3.4.6. Atskirti dujų vamzdelį su reguliatoriumi. Pasukti reguliatorių (23 pav.) iki išpjovos ant jo priekinės dalies sutapimo su dujų vamzdelio spragtuko kyšuliu, pirštu nuspausti spragtuką ir penalo raktu atsukti dujų vamzdelį (16 pav.), o po to nuo jo nuimti reguliatorių.

16 pav. Dujų vamzdelio atskyrimas

3.5. Snaiperio šautuvo surinkimo tvarka po visiško išardymo.

3.5.1. Pritvirtinti dujų vamzdelį su reguliatoriumi. Uždėti ant dujų vamzdelio reguliatorių; nuspausti dujų vamzdelio spragtuką ir su penalo raktu sukuti dujų vamzdelį iki išpjovos ant vamzdelio ir spragtuko kyšulio sutapimo; išpausti spragtuko kyšulį į vamzdelio išpjovą; nustatyti reguliatorių ant reikiamos padalos.

3.5.2. Surinkti paleidžiamąjį-smogiamąjį mechanizmą: pritvirtinti nuleistuką: įstatyti į korpusą nuleistuką su jo spyruokle (spyruoklės kilpa turi būti ant trauklės užpakalinio galo), įstatyti ašį, sutapdinti jos kyšulį su išpjova dešinėje korpuso sienelėje ir atsuktuvu pasukti ašį;

pritvirtinti gaiduką su kovine spyruokle: užmauti kovinę spyruoklę ant gaiduko kakleliu, įstatyti gaiduką į korpusą ir pritvirtinti jį ašimi;

pritvirtinti griebtuvą: įstatyti griebtuvą į korpusą taip, kad jo uodegėlė užeitų už kovinės spyruoklės ilgojo galo kilpos; įstatyti ašį, sutapdinti jos kyšulį su korpuso dešinėsios sienelės išpjova ir pasukti ašį atsuktuvu;

pritvirtinti autonuleistuką: įstatyti autonuleistuką į korpusą taip, kad jo uodega užeitų už kovinės spyruoklės trumpojo galo

kilpos; įstatyti ašį, sutapdinti ją su korpuso dešinės sienelės išpjova ir pasukti ašį atsuktuvu; užkišti nuleistuko spyruoklės galus už korpuso užkabų.

3.5.3. Surinkti spyną. Įstatyti traukiklį su spyruokle į spygnos išpjovą; nuspaudus traukiklį įstatyti traukiklio ašį; įkišti į spygnos kanalą skiltuvą pakopa į kaištelių; iš varančiojo kyšulio pusės įstatyti į spygnos angą kaištelį ir įstumti jį iki galo.

3.5.4. Surinkti gražiklį. Įstatyti iš didesnio skersmens angos pusės į kreipiančiąją įvorę kreipiantįjį strypą (išpjovomis pirmyn), užmauti ant kreipiančiosios įvorės gražinamąsias spyruokles; užmauti kreipiančiąją įvorę ant grūstuvo grandies ir pastatyti ją statmenai ant stalo ar atramos; suspausti užpakalinę gražinamąją spyruoklę, užmauti ašą ant kreipiančiojo strypo ir nustumti ją į šalį strypo išpjovomis; atleisti spyruoklę (jos galas turi įeiti į ašos dubenėlį); įkišti ašą į uokso dangtelio idėklo angą; nuspausti ašos ašies spyruoklių fikساتorių ir įstumti į angą ašos ašį iki jos galas užeis už fikساتorius.

3.5.5. Surinkti dėtuvę. Įstatyti padaviklį ir spyruoklę į apkabos kamerą; suspausti spyruoklę iki stabdančioji lystė įeis į korpusą ir, laikant ją tokioje padėtyje, užmauti dėtuvės dangtelį taip, kad jis savo griebtuvais laikytųsi už korpuso atlanų, o stabdančiosios lystės kyšulys įlįstų į dangtelio angą.

3.5.6. Toliau rinkti vadovaujantis 2.3 str.

3.6. Durtuvo-peilio užmovimas ir nuėmimas.

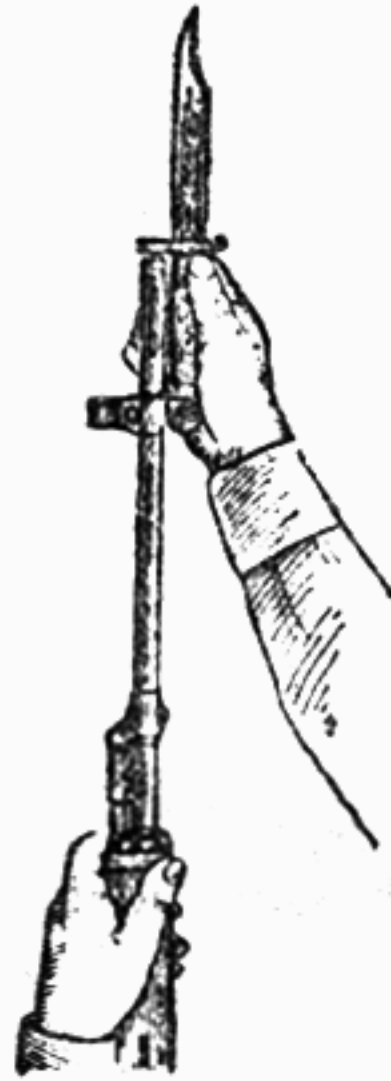
3.6.1. Durtuvo-peilio užmovimas. Ištraukti durtuvą-peilį iš makšties; užstumti jį išpjovomis ant kryptuko pagrindo atramos, o žiedu - ant liepsnos duslintuvo iki visiško spragtuko užsidarymo (17 pav.).

3.6.2. Durtuvo-peilio nuėmimas. Didžiuoju dešinės rankos pirštu nuspausti spragtuką, stumti durtuvą-peilį pirmyn (į viršų) ir atskirti jį nuo šautuvo; įkišti durtuvą-peilį į makštį (18 pav.).

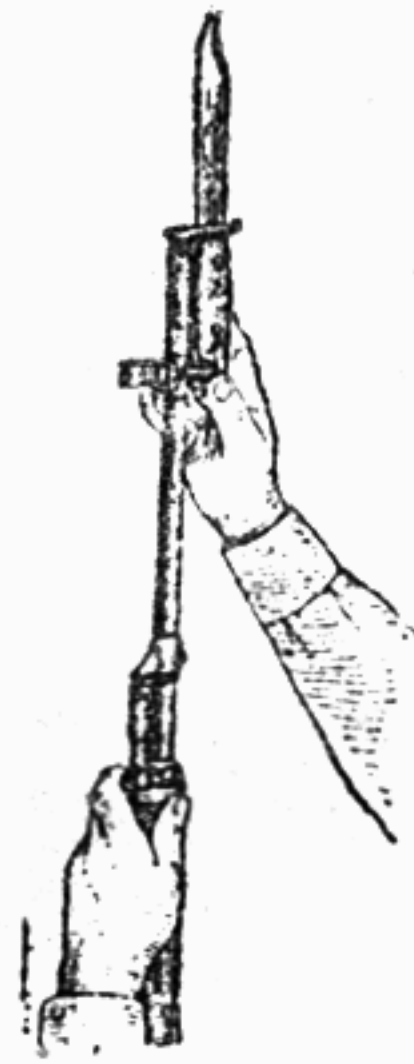
4. Snaiperio šautuvo dalys, mechanizmai.

Šautuvo dalių ir mechanizmų paskirtis ir sandara.

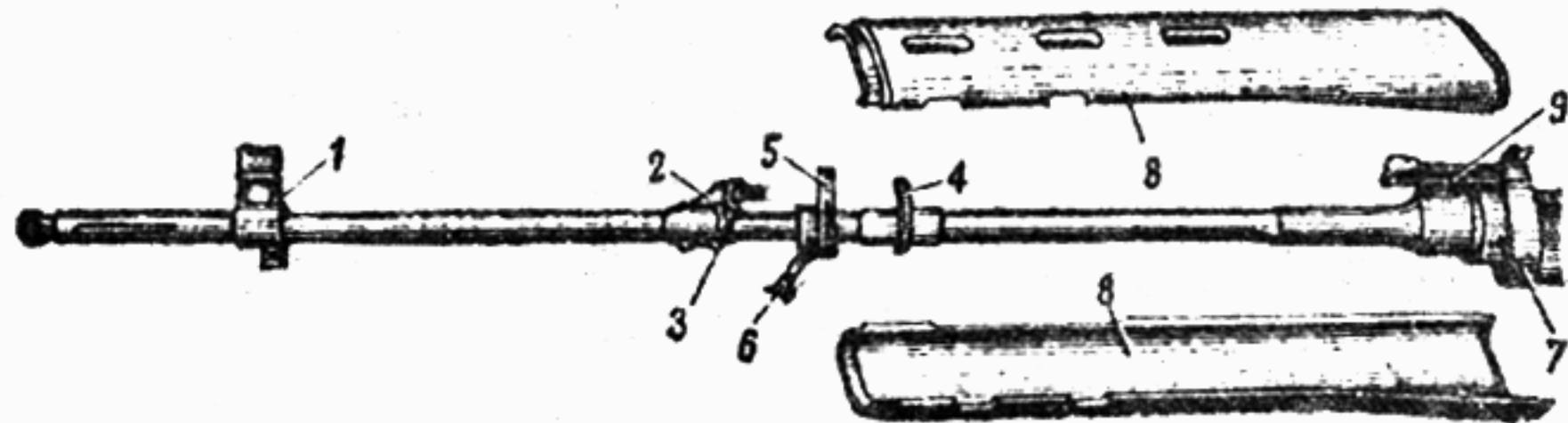
4.1. Vamzdis nukreipia kulkos lėkimą. Viduje vamzdis turi kanalą su keturiomis graižtvomis, besisukančiomis iš kairės sukėtyr į dešinę, šovinio lizdą, kulkos landą ir dujų kreipiamąją angą. Vamzdžio kanalo kalibras - 7,62 mm (19 pav.).

17 pav. Durtuvo-peilio užmovimas

18 pav. Durtuvo-peilio nuėmimas

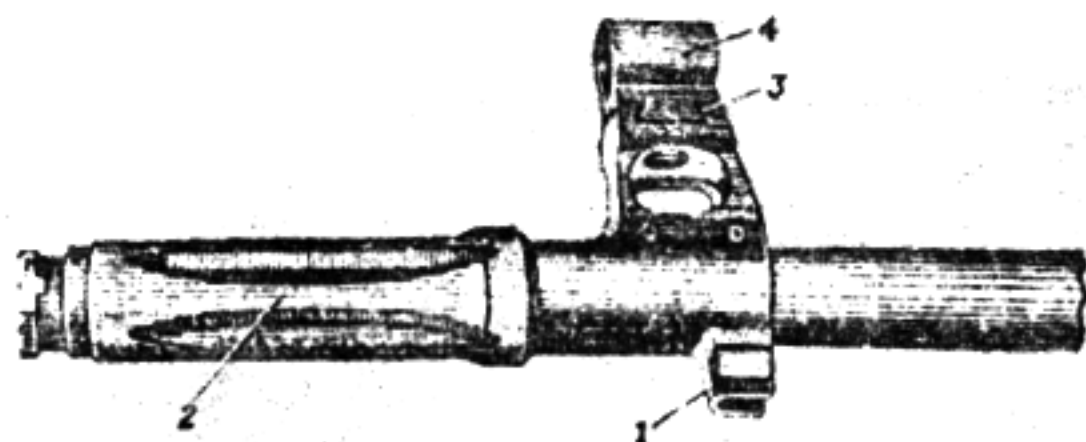

19 pav. Vamzdis

1 - kryptuko pagrindas; 2 - dujų kamera; 3 - kabė;
 4 - nejudamoji viršutinio atramos žiedo dalis;
 5 - viršutinio atramos žiedo uždariklis; 6 - apatinio atramos žiedo uždariklis; 7 - apatinis atramos žiedas; 8 - vamzdžio apdangos; 9 - taikiklio trinkelė

Išorėje vamzdis turi: kryptuko pagrindą, dujų kamerą, kabę diržui, viršutinį ir apatinį atraminius žiedus vamzdžio apdangoms, taikiklio trinkelę ir ant crūtgalio pjūvio išpjovą traukiklio užkabai.

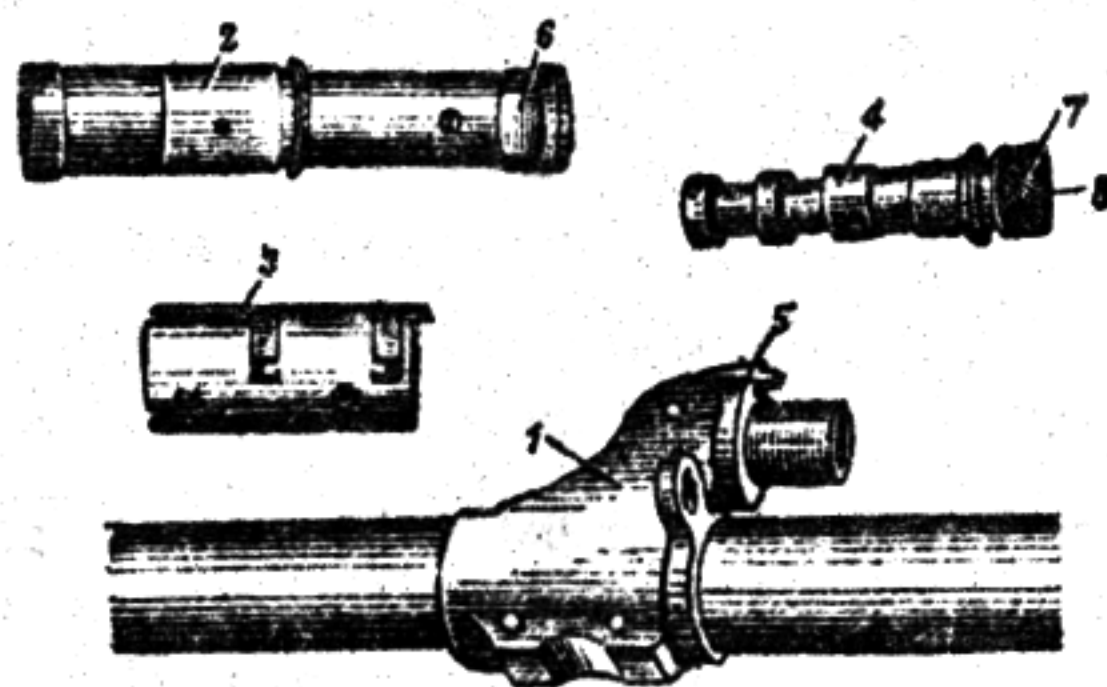
Kryptuko pagrindas turi atramą durtuvui-peiliui tvirtinti, plyšių liepsnos duslintuvui ir išpjovą kryptuko saugikliui (20 pav.)

20 pav. Kryptuko pagrindas

1 - durtuvo-peilio atrama ; 2 - liepsnos slopintuvas; 3 - išpjova kryptuko saugikliui; 4 - kryptuko saugiklis

Dujų kamera nukreipia parako dujas iš vamzdžio link dujų stūmoklio. Ji susideda iš dujų vamzdelio su anga, reguliatoriaus, dujų stūmoklio ir dujų vamzdelio spragtuko. Dujų kameros viduje padaryta nuožulni anga, sutapdinta su dujas kreipiančiąja anga vamzdžio sienelėje. Dujų vamzdelio išorėje yra keturkampis sustorėjimas penalo raktui (21 pav.).

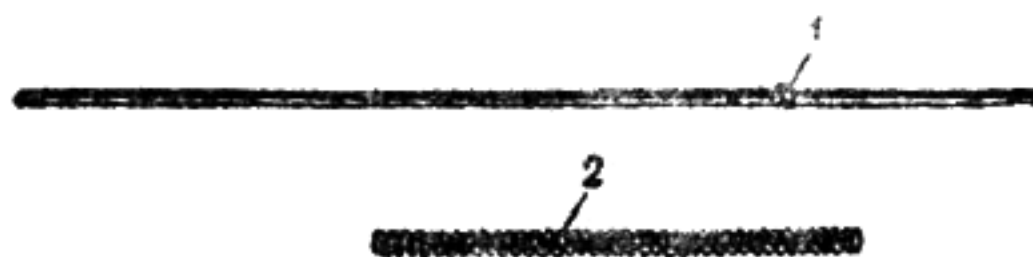

21 pav. Dujų kamera

1 - dujų kamera; 2 - dujų vamzdelis; 3 - reguliatorius; 4 - dujų stūmoklis; 5 - dujų vamzdelio spragtukas; 6 - keturkampis sustorėjimas penalo raktui; 7 - dujų stūmoklio galvutė; 8 - stūmoklio lizdas

Dujų stūmoklis yra dujų vamzdelyje ir perduoda parako dujų slėgį stūmikliui. Jis turi galvutę ir lizdą priekiniam stūmiklio galui.

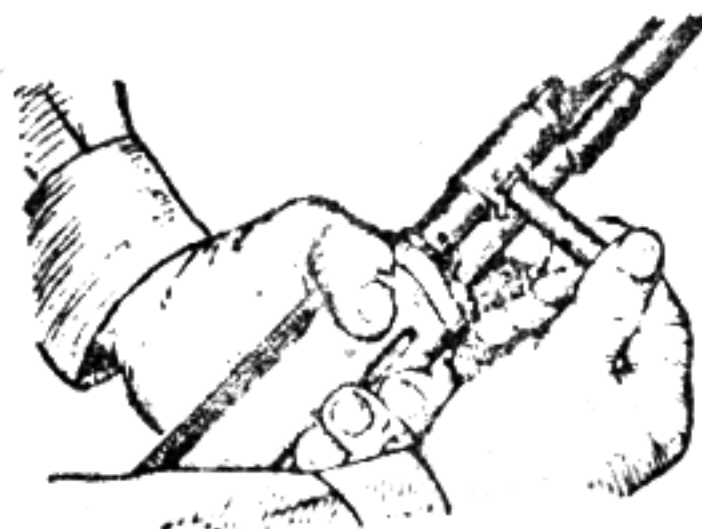
Šaudant stūmiklis su spyruokle nustumia spygnos rėmą atgal. Jis turi vainikėlį spyruoklei atsiremti ir riboti stūmiklio judėjimą atgal. Stūmiklio spyruoklė gražina stūmiklį ir dujų stūmoklį į priekį (22 pav.).

22 pav. Stūmiklis

1 - vainikėlis; 2 - stūmiklio spyruoklė

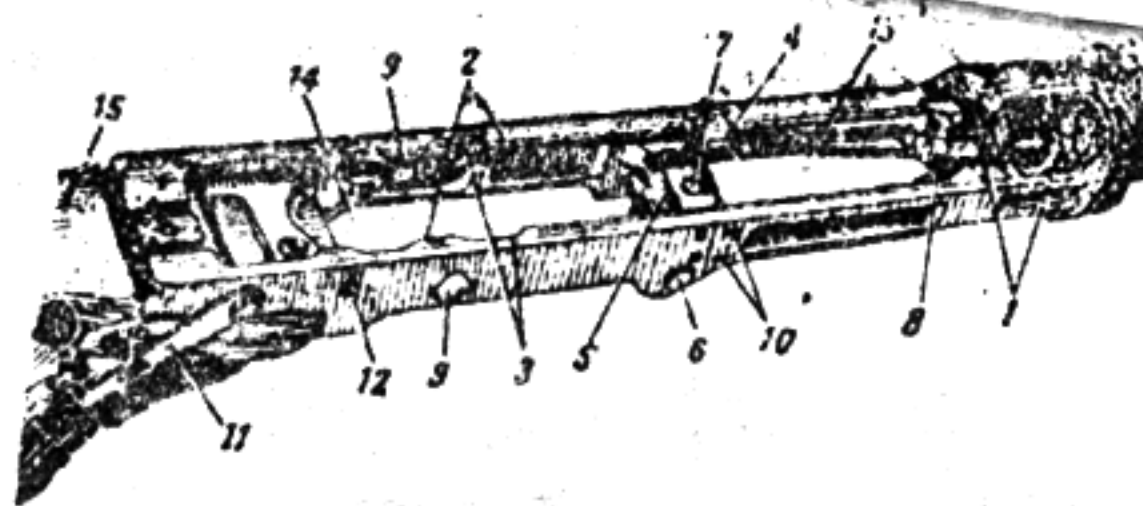
Regulatorius turi dvi padėtis, pažymėtas skaičiais 1 ir 2. Jis nustatomas ant padalos 1 prieš bruožą ant dujų vamzdelio spragtuko. Ilgai šaudant be valymo ir tepimo gali sugesti - ne iki galo atsitrauks judančios dalys. Šiuo atveju regulatorius statomas ant antros padalos. Dėl to reikia į regulatoriaus užkabą įstatyti tūtos atbrailą ir regulatorių pasukti (23 pav.).

23 pav. Dujų regulatoriaus perstatymas

Viršutinis ir apatinis atraminiai žiedai pritvirtina vamzdžio apdangas prie varždžio. Apatiniame atraminiame žiede yra vamzdžio apdangų spyruoklės ir kyšulys, neleidžiantys apdangoms judėti, taip pat išpjovos uokso dangtelio kyšuliams. Viršutinis atraminis žiedas susideda iš dviejų dalių - nejudančios ir paslankios. Ant nejudančios dalies yra atramos (atrankos) apdangoms laikyti, o ant paslankios dalies - uždariklis viršutinio atraminio žiedo tvirtinimui ant sujungtų vamzdžio apdangų. Apdangų sienelėse padarytos ventiliacinės angos.

4.2. Uoksas sujungia visas šautuvo dalis ir mechanizmus, užtikrina vamzdžio kanalo uždarymą spyne ir spynos užsklendimą; uokse yra spynos rėmas su spyne ir paleidžiamasis-erogiamasis mechanizmas; iš viršaus jis uždengtas dangteliu (24 pav.).

24 pav. Uoksas

1 - išpjovos spygnos užsklendimui; 2 - atlankos;
3 - išpjovos atlankos; 4 - atmušamasis kyšulys;
5 - tiltelis; 6 - tiltelio ašis; 7 - spygnos stabdiklis; 8 - detuvės užkabos išpjova; 9 - anga saugikliui; 10 - fiksuojančios išėmos; 11 - uokso dangtelio uždariklis; 12 - uždariklio fiksuojantis; 13 - anga apkabai; 14 - anga paleidžiamajam-smogiamajam mechanizmui; 15 - buožės

Uoksas turi:

viduje - išpjovas spygnos užsklendimui, kurių užpakalinės sienelės yra kovinės atramos, ir iš kairės pusės kyšulį su nuopjova spygnos išankstiniam pasukimui prieš užsklendžiant; atlankas su išpjovomis, nukreipiančias spygnos rėmą ir spygnos judėjimą; atmušamąjį kyšulį su nuopjova tūtoms išmesti; tiltelį su ašimi paleidžiamajam-smogiamajam mechanizmui tvirtinti ir lizdą spygnos stabdikliui su spyruokle talpinti; išpjovą detuvės kyšuliui;

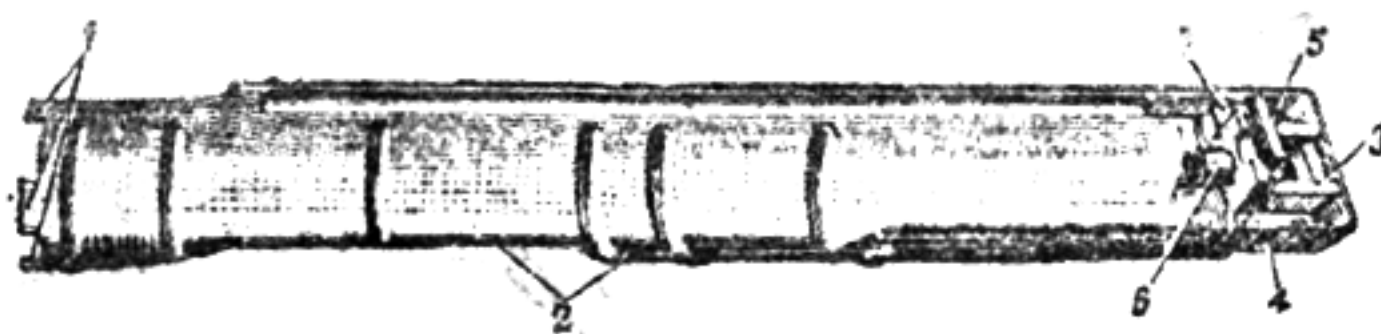
šoninėse sienelėse - angas saugikliui ir uokso dangtelio uždarikliui; dešinėje sienelėje - dvi išėmos, fiksuojančias nustatant uokso dangtelio uždariklio fiksuojantį ir saugiklį; kairėje sienelėje - kyšulius apatiniam taikikliui tvirtinti;

iš apačios - angas detuvei ir paleidžiamajam-smogiamajam mechanizmui.

Prie uokso pritvirtinta buožė.

4.3. Uokso dangtelis saugo nuo užteršimo dalis ir mechanizmus, patalpintus uokse. Dangtelyje yra gražiklis. Priekyje jis turi kyšulius dangtelio fiksacijai žemutiniame vamzdžio atraminame žiede; iš dešinėsios pusės - išpjovos išmetamoms lauk tūtoms praėti ir pakartotinio užtaisymo rankenėlei judėti; užpakalyje - indėklas; šoninėse sienelėse - angos: kairėje - gražiklio ašos ašiai, dešinėje - tai ašiai išstumti išmuštuvu.

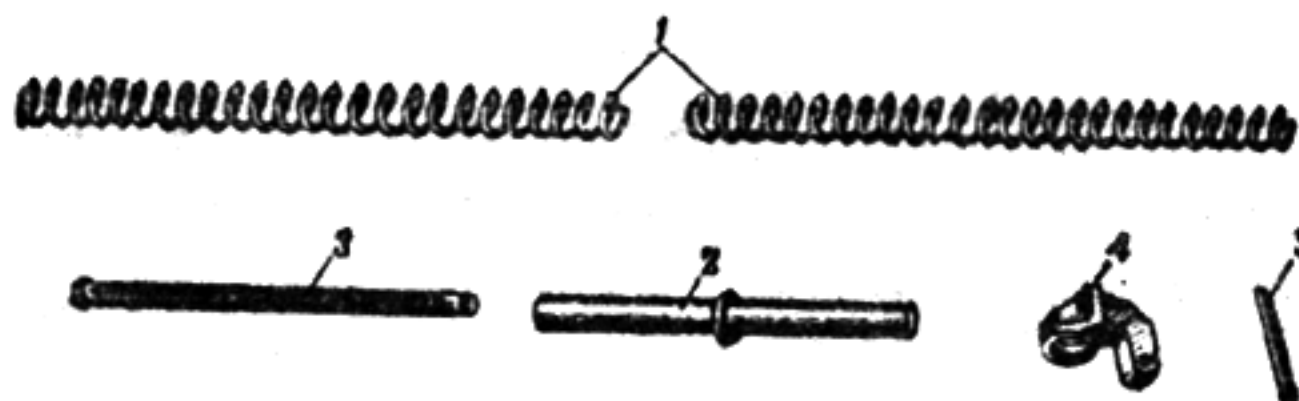
Indėklas turi angą graėiklio ašai; kyėulį su pusiau apskrita išėma dangteliui tvirtinti prie uokso uėdarikliu; cilindrinį kyėulį, kuris kartu su indėklo priekine sienele priima spynos ir spynos rėmo smūgius užpakalinėje kraėtinėje padėtyje, angą graėiklio ašos aėiai ir ašos aėies spyruoklinį fiksatorių (25 pav.).

25 pav. Uokso dangtelis

1 - kyėuliai; 2 - išpjovos; 3 - indėklas; 4 - anga aėiai išstumti; 5 - kyėulyje su pusiau apvalia išėma; 6 - cilindrinis kyėulyje; 7 - spyruoklinis fiksatorius

4.4. Graėiklis graėina spynos rėmą su spyna į priekinę padėtį. Jis susideda iš dviejų vienodų spyruoklių, kreipiančiosios įvorės, kreipiančiojo strypo ir ašos su aėimi, kuriomis jis tvirtinamas uokso dangtelio indėkle (26 pav.).

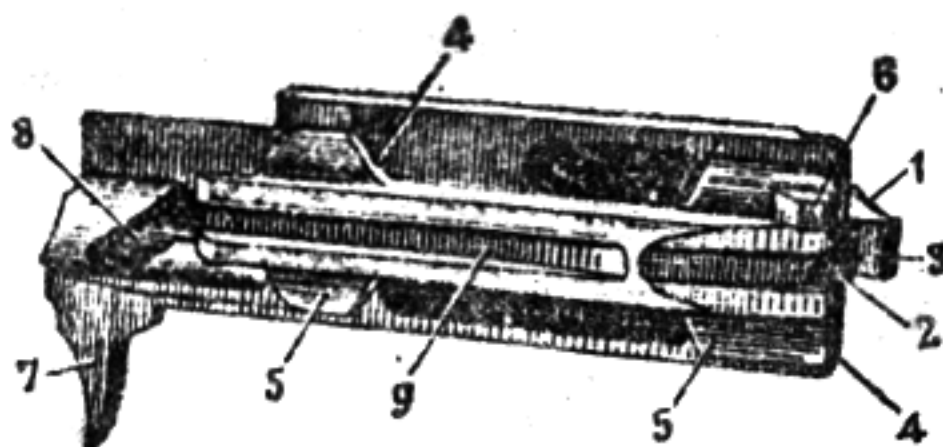

26 pav. Graėiklis

1 - spyruoklės; 2 - kreipiančioji įvorė; 3 - kreipiantysis strypas; 4 - aša; 5 - ašos aėis

4.5. Spynos rėmas paleidžia spyną ir paleidžiamąjį smogiamąjį mechanizmą. Spynos rėmas turi: viduje - virėutinį kanalą graėikliui, apatinį kanalą spynai, išilginį griovelį praėiti atmuėamajam kyėuliui ir du šoninius kanalus, padėrytus pailgvinimui; užpakalyje - kyėulį, neleidžiantį išėauti, kai ne visiškai užsklėsta spyna, ir pasukantį gaiduką slenkant spynos rėmui atgal; šonuose - griovelius su kreipiančiais kyėuliais, leidžiančiais spynos rėmui judėti uokso atlankomis; iš kovinės pusės užpa-

kalyje - kyšulį autonuleistuko svirčiai nuspausti; iš dešinės pusės priekyje - rankenėlę pakartotiniam šautuvo užtaisymui; apačioje - figūrinę išpjovą spynos varančiajam kyšuliui talpinti ir griovelį su nuopjova gaiduko galvelei praeiti (27 pav.).

27 pav. Spynos rėmas

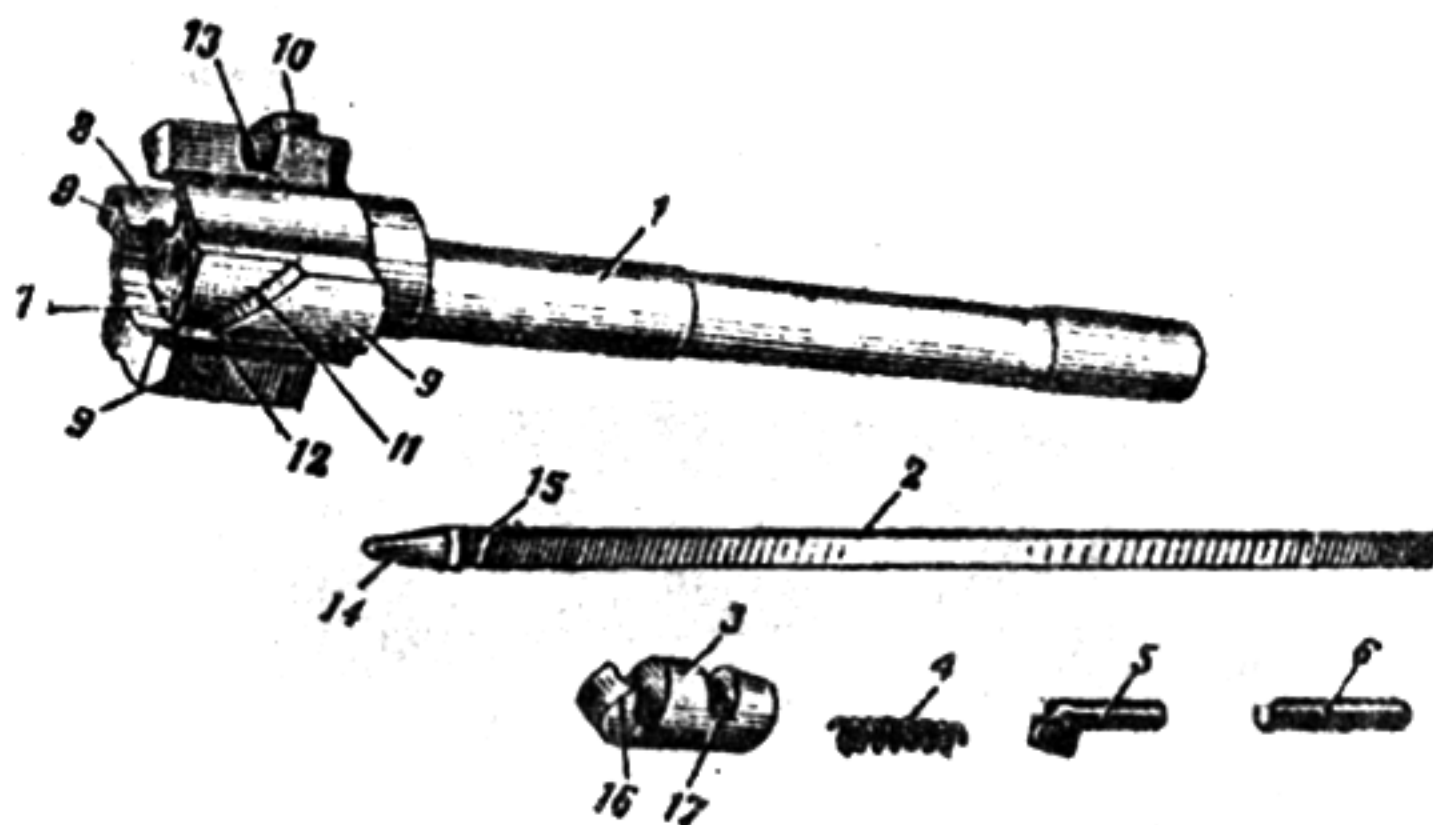
1 - kanalas gražikliui; 2 - kanalas spynai; 3 - kyšulys; 4 - grioveliai uokso atlankoms; 5 - kreipiančieji kyšuliai; 6 - kyšulys autonuleistuko svirčiai nuspausti; 7 - rankenėlė pakartotiniam šautuvo užtaisymui; 8 - figūrinė išpjova; 9 - griovelis gaiduko galvutei praeiti

4.6. Spyna įstumia šovinį į lizdą, užsklendžia vamzdžio kanalą, sudaužo kapsulę ir ištraukia iš lizdo tūtelę (šovinį). Ji sudaryta iš kamieno skiltuvo, traukiklio su spyruokle ir ašimi, skiltuvo kaišteliu.

Spynos kamienas turi: priekiniame pjūvyje - dvi cilindrinės išpjovas tūtos dugnui ir traukikliui; dvi išėmas, kurios neleidžia spynai atsitrenkti į vamzdžio drūtgalį; tris kovinius kyšulius, kurie užsklendžiant spyną įeina į uokso išpjovas; ant dešiniojo kovinio kyšulio yra varantysis kyšulys spynos pasukimui užsklendžiant ir atsklendžiant; kairysis kyšulys turi nuopjovą pirminiam spynos posūkiui užsklendžiant; apatinis kyšulys yra šovinių stumtuvas; kairėje pusėje - išilginį griovelį uokso atmušamajam kyšuliui praeiti; storesnėje spynos kamieno dalyje - skersines angas traukiklio ašiai ir skiltuvo kaišteliui. Spynos kamieno viduje yra kanalas skiltuvui.

Skiltuvas turi daužiklį ir pakopą, ribojančius skiltuvo judėjimą kaišteliu.

Traukiklis su spyruokle ištraukia tūtą (šovinį) iš lizdo ir laiko jį iki susitikimo su uokso atmušamuoju kyšuliu. Traukiklis turi užkabą tūtos užgriebimui, lizdą spyruoklei ir išpjovą ašiai (28 pav.).

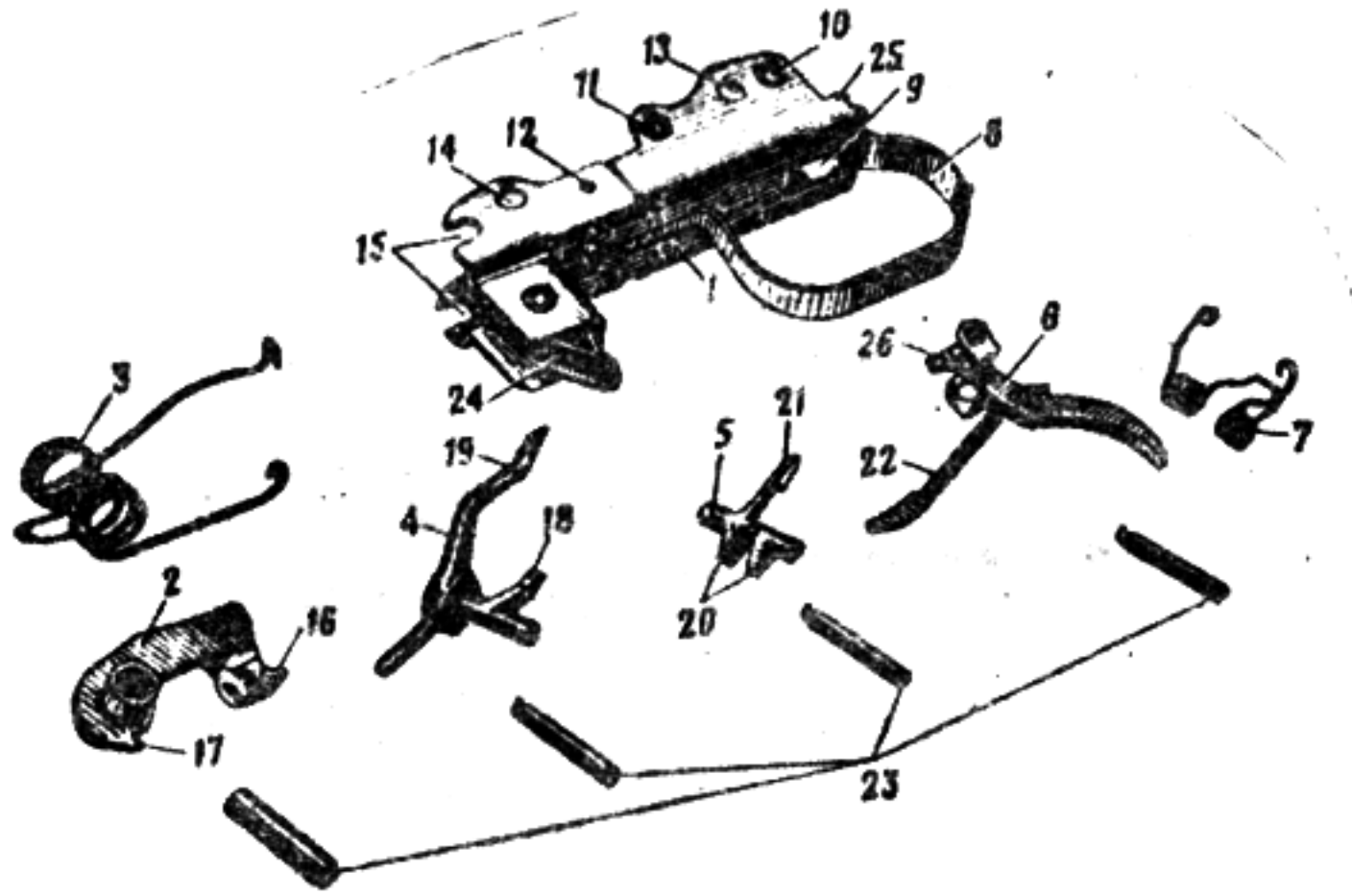
28 pav. Spyna

1 - spynos kamienas; 2 - skiltuvas; 3 - traukiklis;
 4 - traukiklio spyruoklė; 5 - traukiklio ašis;
 6 - skiltuvo kaišteliš; 7 - išpjova tūtos dugnui;
 8 - išpjova traukikliui; 9 - koviniai kyšuliai;
 10 - varantysis kyšulyš; 11 - nuopjova; 12 - išilginis griovelis atmušamajam kyšuliui; 13 - anga traukiklio ašiai; 14 - skiltuvo daužiklis; 15 - pakopa kaišteliui; 16 - traukiklio užkaba; 17 - išpjova ašiai

4.7. Paleidžiamasis-smogiamasis mechanizmas paleidžia gaiduką nuo kovinės ir autonuleistuko užkabų, užtikrina pavienius šūvius, ugnies nutraukimą, apsaugo nuo šūvio ne visai užsisklendus spynai ir nustato šautuvo saugiklį.

Paleidžiamasis-smogiamasis mechanizmas susideda iš korpuso, gaiduko su kovine spyruokle, autonuleistuko, griebtuvo ir nuleistuko su spyruokle. Korpusas turi: iš apačios - apsaugos sklaute-
 lį, angą nuleistuko uodegėlei; šoninėse sienelėse-tris angas su išpjovomis dešinėje pusėje nuleistuko, griebtuvo ir nuleis-
 tuko ašims, taip pat angas saugiklio ir gaiduko ašims; priekyje -
 išpjovas uokso tiltelio ašiai; užpakalyje - užkabas nuleistuko
 spyruoklės galams; viduje-statramstį su išpjova, nukreipiančią
 nuleistuko trauklės judėjimą ir su griebtuvo uodegėlės ribotuvu.

Gaidukas su kovine spyruokle smogia per skiltuvą. Ant gai-
 duko yra kovinė užkaba su griovelium nuleistuko trauklei, autonu-
 leistuko užkaba, kakleliai ir anga ašiai. Kovinė spyruoklė užsau-
 ta ant gaiduko kaklelių ir savo kilpa veikia gaiduką, ilguoju ga-
 lu - į griebtuvo uodegą, trumpuoju galu - į autonuleistuko uodegą.

29 pav. Palcidžiamasis-smogiamasis mechanizmas

- 1 - korpusas; 2 - gaidukas; 3 - kovinė spyruoklė;
- 4 - autonuleistukas; 5 - griebtuvas; 6 - nuleistukas;
- 7 - nuleistuko spyruoklė; 8 - apsauginis skliautelis;
- 9 - anga nuleistuko uodegėlei; 10-anga nuleistuko ašiai;
- 11 - anga griebtuvo ašiai; 12 - anga autonuleistuko ašiai;
- 13 - anga saugiklio ašiai; 14 - anga gaiduko ašiai;
- 15 - išpjovos jungties ašiai; 16 - kovinė užkaba;
- 17 - autonuleistuko užkaba; 18 - autonuleistuko griebtuvas;
- 19 - autonuleistuko svirtis; 20 - griebtuvo užkabos;
- 21 - griebtuvo uodega; 22 - nuleistuko trauklė;
- 23 - ašys; 24 - dėtuvės spragtukas; 25 - užkaba nuleistuko spyruoklės galui;
- 26 - skydelio ribotuvai

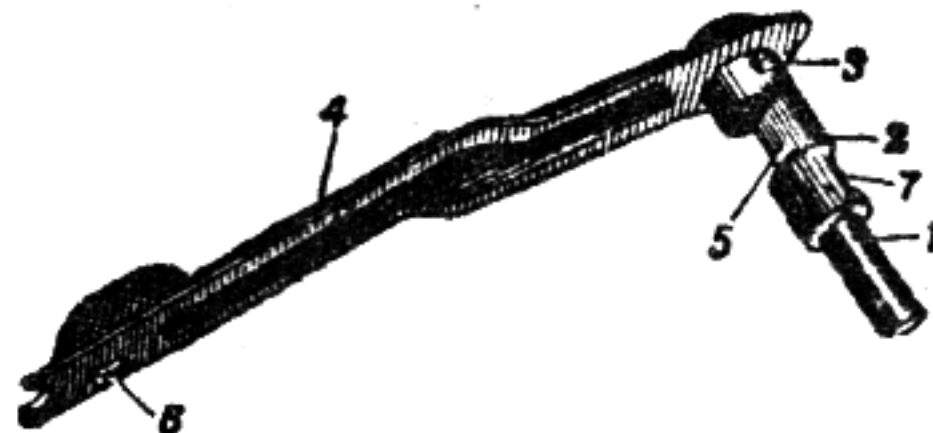
Šaudant autonuleistukas automatiškai išlaisvina gaiduką nuo autonuleistuko užkabos, taip pat apsaugo nuo gaiduko paleidimo esant neužsklęstai spynai. Jis turi griebtuvą gaiduko laikymui autonuleistuko užkaboje, svirtį, kuri pasistūmusi į priekinę padėti spynos rėmo kyšuliu atskiria griebtuvą nuo gaiduko autonuleistuko jai prisiartinant, uodegą kovinės spyruoklės trumpajam galui ir ašies angą.

Griebtuvas sulaiko po šūvio gaiduką kraštinėje galinėje padėtyje. Griebtuvas turi užkabos gaiduko laikymui ant kovinės užkabos, tiltelį nuleistuko trauklei užkabinti ir uodegą ilgajam kovinės spyruoklės galui.

Nuleistukas su spyruokle ištraukia griebtuvą iš po gaiduko kovinės užkabos. Jis turi trauklę su užkaba, skydelio ribotuvą, ašies angą ir uodegą.

Paleidžiamojo-smogiamojo mechanizmo korpuse ant savo ašies yra dėtuvės spragtukas su spyruokle.

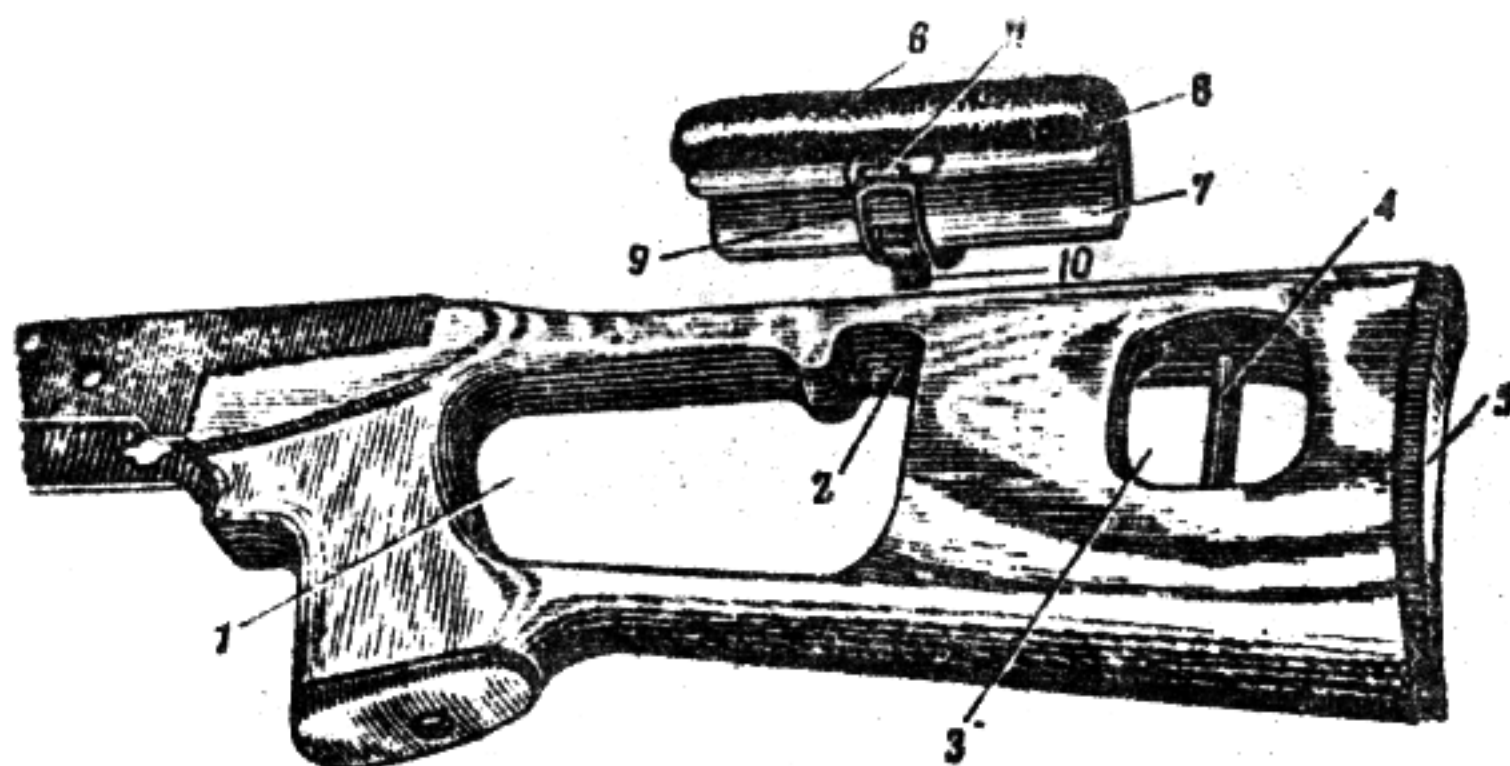
4.8. Saugiklis (30 pav.) užrakina griebtuvą, nuleistuką ir tuo pačiu metu riboja spynos rėmo judėjimą atgal, neduodamas galimybės atsitiktiniams šūviams, taip pat tvirtina paleidžiamąjį-smogiąjį mechanizmą uokse. Saugiklis turi: ašį, tvirtinančią paleidžiamąjį-smogiąjį mechanizmą uokse, su pastorinta dalimi užrakinti griebtuvui ir kyšuliais jai laikytis uokse; skydelį, uždarantį išpjovą, kad spynos rėmo rankenėlė nejudėtų, kai įjungiamas šautuvo saugiklis. Ant ašies sustorėjimo padarytos išpjovos griebtuvo uodegai ir skydelio ribotuvui. Apatinė saugiklio padėtis atitinka jo ugnies atidengimo padėtį, viršutinė - saugos.

30 pav. Saugiklis:

1 - ašis; 2 - storoji ašies dalis; 3 - ašies kyšulys;
4 - skydelis; 5 - išpjova griebtuvo uodegai; 6 - skydelio kyšulys; 7 - išpjova skydelio ribotuvui

4.9. Kad šaudyti būtų patogiau, naudojama buožė su skruosteliu (31 pav.).

31 pav. Buožė su skruosteliu:

1 - išpjova, sudaranti rankeną; 2 - išpjova buožės skruostelio segtuvui; 3 - anga; 4 - kabė; 5 - metalinis padas; 6 - skruostelis; 7 - medinis pagrindas; 8 - minkštas kamšalas; 9 - kilpa; 10 - užraktas; 11 - apkabos kabliukas

Buožė turi išpjovą, sudarančią rankeną ir skirtą įkišti dešinės rankos didįjį pirštą, ir išpjovą buožės skruostelio segtuvui: angą su kabe diržui; metalinį padą; uokso dangtelio uždariklio fiksuojantįjį medstraigtį. Buožė jungiančiuoju sraigtu ir medstraigčiu pritvirtinama prie uokso.

Buožės skruostelis naudojamas tik šaudant su optiniu taikikliu. Jis sudarytas iš medinio pagrindo, minkšto kamšalo su odine danga ir užrakto skruostelio tvirtinimui prie buožės. Užraktas turi apkabą su kabliuku ir sajtį su kilpa.

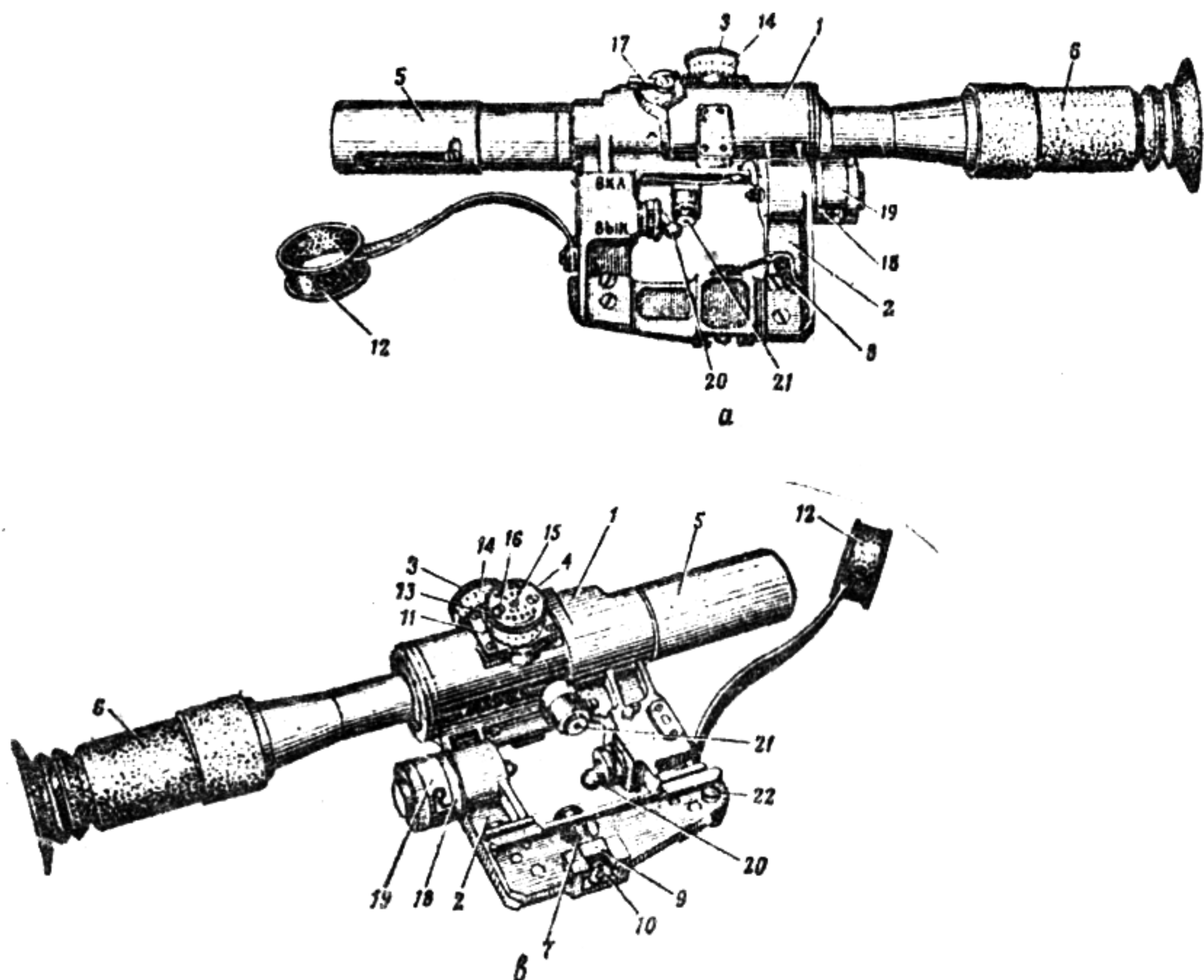
4.10. Taikymo įtaisai nukreipia šautuvą į taikinius įvairiais atstumais.

Snaiperio šautuvo taikymo įtaisai sudaryti iš optinio taikiklio PSO-1 ir mechaninio (stviro) taikiklio.

4.11. Optinis taikiklis (32 pav.) yra pagrindinis snaiperio šautuvo taikiklis. Taikiklis didina 4 kartus, matymo laukas 6° . Optinis taikiklis sudarytas iš mechaninės ir optinės dalių.

Mechaninis taikiklis sudarytas iš korpuso, viršutinio ir šoninio skriemulių, taikiklio skalės apšvietimo įrangos, išstumiamos

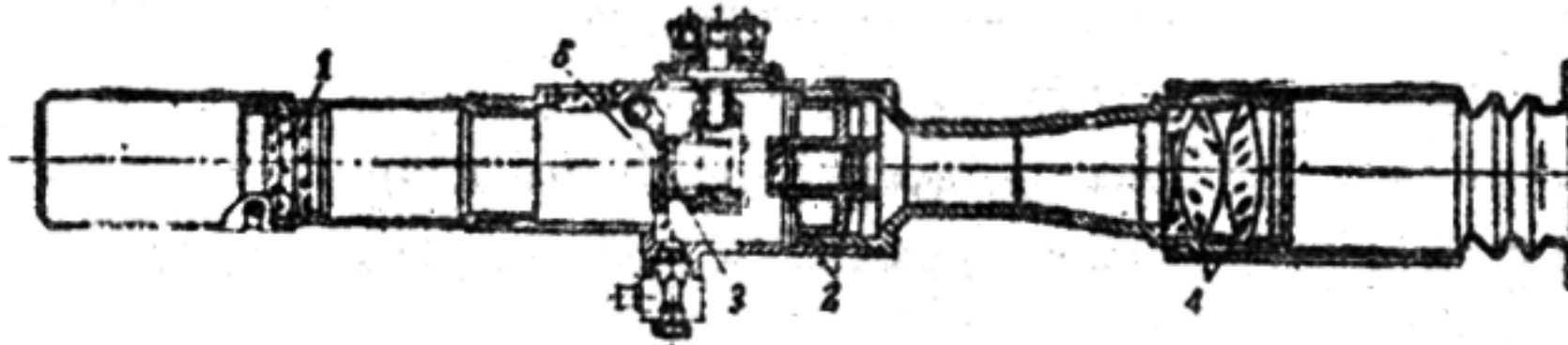
blendės, guminio akidangčio ir gaubtelio.

32 pav. Optinis taikiklis.

a - vaizdas iš kairės; b - vaizdas iš dešinės
 1 - korpusas; 2 - kronšteinės; 3 - viršutinis skriemulėlis; 4 - šoninis skriemulėlis; 5 - išstumiamą blendė; 6 - guminis akidangtis; 7 - prispaudžiamasis sraigtas; 8 - prispaudžiamojo sraigto rankenėlė; 9 - slankiklis; 10 - reguliuojančioji veržlė; 11 - rodiklis; 12 - objektyvo gaubtelis; 13 - galinė poveržlė; 14 - skalė; 15 - jungiantysis sraigtas; 16 - stabdymo sraigtas; 17 - liuminescencinio ekrano gairėlė; 18 - korpusas elektros elementui; 19 - dangtelis su atrama; 20 - jungiklis; 21 - elektros lemputė; 22 - atrama

Optinė taikiklio dalis (33 pav.) sudaryta iš objektyvo, apgrežiančiosios sistemos, skalės, liuminescencinio ekrano ir okuliaro.

33 pav. Taikiklio optinė dalis:

1 - objektyvas; 2 - apgrežiančioji sistema; 3 - skalė; 4 - okuliaras; 5 - liuminescencinis ekranas

Korpusas sujungia visas taikiklio dalis ant šautuvo. Ant kronšteino yra grioveliai, atrama, prispaudžiamasis sraigtas, prispaudžiamoje sraigto rankenėlė, slankiklis su spyruokle ir reguliuojančioji veržlė. Prie korpuso pritvirtintos taikiklio ir šoninių pataisų nustatymo rodyklės ir objektyvo dangtelis.

Viršutinis skriemulėlis reikalingas taikiklio nustatymui, šoninis skriemulėlis - šoninių pataisų įtraukimui. Savo sandara jie vienodi ir turi skriemulėlio korpusą, spyruoklinę poveržlę, galinę veržlę ir jungiantįjį sraigą. Iš viršaus padarytos trys angos: vidurinė - jungiančiajam sraigtui, dvi kraštinės - stabdymo sraigtais.

Spyruoklinė poveržlė laiko skriemulėlį tam tikroje padėtyje.

Ant viršutinio skriemulėlio korpuso yra pagrindinė taikiklio skalė su padalomis nuo 1 iki 10; skalės skaičiai reiškia šaudymo toli šimtais metrų.

Ant šoninio skriemulėlio korpuso yra šoninių pataisų skalė su padalomis nuo 0 iki 10 į abi puses; kiekvienos padalos vertė atitinka vieną tūkstantąją (0-01).

Viršutinėje skriemulių korpusų dalyje pažymėta papildoma skalė, kuri naudojama tikrinant taikiklį; skalės padalos vertė lygi 0,5 tūkstantosios. Viršutinio skriemulio pagrindinės skalės nustatymas iki 3 padalos fiksuojamas kas viena padala. Nuo 3 iki 10 padalos šio skriemulėlio, taip pat visos šoninio skriemulio skalės nustatymai fiksuojami kas pusė padalos (vienai padalai atitinka du spragtelėjimai).

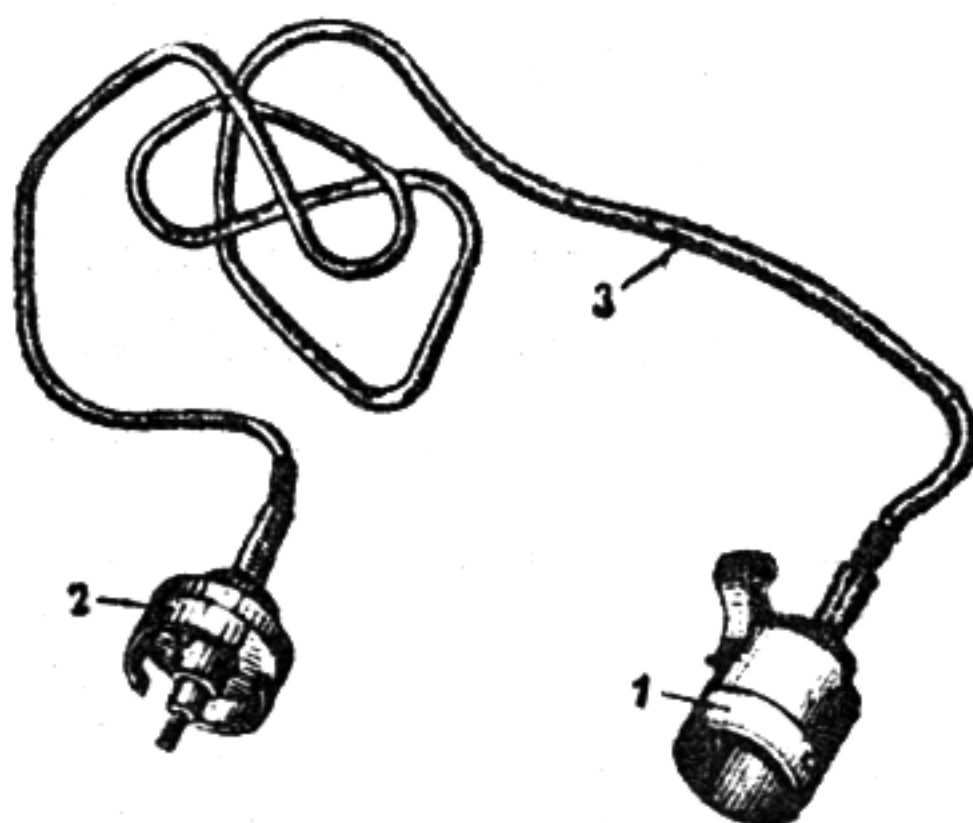
Galinėse viršutinio ir šoninio skriemulių veržlėse strėlėmis nurodytos skriemulių arba galinių veržlių sukimų kryptys, įskaičiuojant reikiama į taikiklio ir šoninio skriemulėlio pataisą. Tai reiškia, kad sukant skriemulėlius arba galines veržles pagal rodykles vidurinis pataikymų taškas pasislenka atitinkama kryptimi (į viršų, į dešinę ir pan.).

Jungiantysis sraigtas jungia galinę veržlę su vežimėliu ir sukant skriemulėlį ar veržlę pastumia vežimėlį su taikiklio skale reikia . kryptimi.

Skalės apšvietimo įtaisas apšviečia taikiklio skalę šaudant sutemose ir naktį. Jis sudarytas: iš korpuso su kontaktiniu sraigtu, sauso elemento - srovės šaltinio, gaubtelio su atrama ir spyruokle, prispaudžiančia elementą prie sraigto, laidų, sujungiančių sraigta (elementą) su elektros lempute jungtuku, jungtuko elektros lemputei įjungti ir išjungti.

Elementas į korpusą įstatomas taip, kad centrinis elektrodas būtų prijungtas prie sraigto, o šoninis elektrodas (paslinktas į šoną) - prie korpuso; dėl to šoninio elektrodo kontaktinė plokštelė užlenkiama už korpuso krašto, po to uždedamas dangtelis.

Skalės apšvietimui, kai temperatūra 42°C ir žemesnė, reikia naudotis žiemos įtaisu (34 pav.), sudarytu iš korpuso, dangtelio ir ekranuoto laido.

34 pav. Žieminis taikiklio skalės apšvietimo įtaisas:

- 1 - korpusas elementui; 2 - dangtelis su atrama;
- 3 - ekranuotas laidas

Ruošiant žieminio taikiklio skalės apšvietimo įtaisą šaudymui, reikia elementą įdėti į korpusą taip, kaip nurodyta anksčiau: uždėti ant jo gaubtelį, nuimtą nuo taikiklio korpuso, o žieminio įtaiso gaubtelį uždėti ant taikiklio įtaiso korpuso. Žieminio įtaiso korpusas nešiojamas snaiperio palaidinės kišenėje, o ekranuotas laidas ištraukiamas per viršutinės aprangos kairiąją rankovę.

Akidangtis (guminis) leidžia teisingai priglauti akį ir patogiai taikyti. Taip pat jis apsaugo okuliarą nuo užteršimo ir sugadinimo.

Išstumiamas blendė apsaugo objektyvo linzes darganotu oru nuo lietaus, sniego, taip pat nuo tiesioginių saulės spindulių šaudant prieš saulę ir kartu panaikinti snaiperį demaskuojančius požymius.

Guminis gaubtelis apsaugo objektyvo linzes nuo suteršimo ir sugadinimo.

Objektyvas sumažina ir apšviečia stebimo objekto vaizdą. Jis sudarytas iš trijų linzių, iš kurių dvi - suklijuotos.

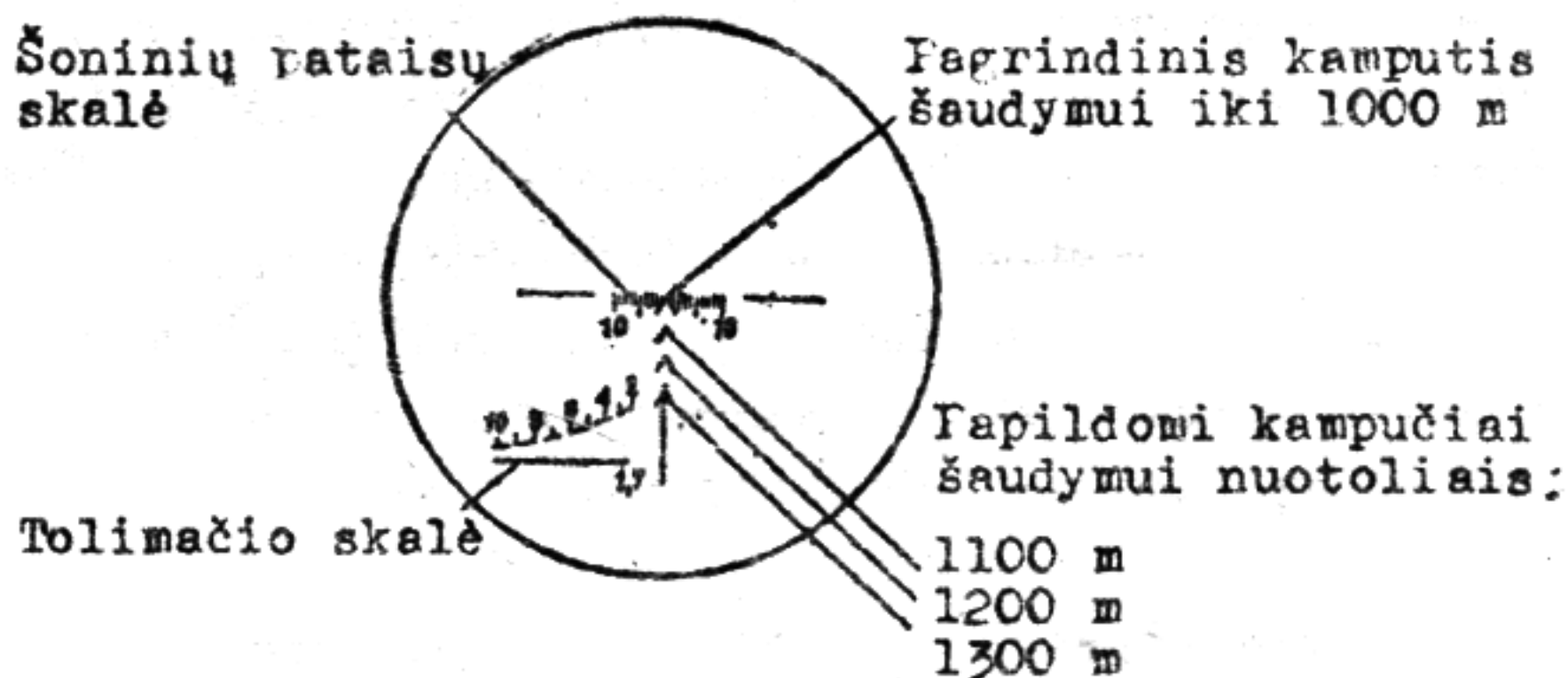
Apverčiančioji sistema duoda normalų (teisingą) vaizdą; ji sudaryta iš 4 linzių, suklijuotų poromis.

Taikiklio tinklelis reikalingas taikymui; jis padarytas ant stiklo, pritvirtinto judančiame rėmelyje (vežimėlyje). Taikiklio tinklelyje (35 pav.) yra pažymėti: pagrindinis (viršutinis) kamputis taikymui šaudant iki 1000 m; šoninių pataisų skalė; papildomi kampučiai (apačioje šoninių pataisų skalės ant vertikalios linijos) šaudant 110, 1200 ir 1300 m nuotoliais; tolinačio skalė (vientisa horizontali ir lenkta punktyrinė linijos).

Šaudymui panaudojus papildomus kampučius reikia ant viršutinio skriemulėlio pastatyti taikiklį 10.

Šoninių pataisų skalė apačioje pažymėta (kairėje ir dešinėje nuo kampučio) skaičiumi 10, atitinkančiu dešimt tūkstantųjų (0-10). Atstumas tarp dviejų vertikalios skalės brūkšnelių atitinka vieną tūkstantąją (0-01).

Tolinačio skalė atitinka taikinio aukštį 1,7 m (vidutinis žmogaus ūgis). Šis taikinio aukštis pažymėtas po horizontalia linija. Virš punktyrinės linijos pažymėta skalė su padalomis, tarp kurių atstumas atitinka atstumą iki taikinio šimtais metrų. Skalės skaičiai 2, 4, 6, 8, 10 atitinka 200, 400, 600, 800 ir 1000 m nuotolius.

35 pav. Taikiklio sietelis

Okuliaras reikalingas stebėti padidintą ir tiesioginį objekto vaizdą. Jis sudarytas iš trijų linzių, iš kurių dvi - suklijuotos.

Liuminescencinis ekranas leidžia pastebėti infraraudonųjų spindulių šaltinius; tai plona plokštelė iš specialaus cheminio junginio, kuri įdėta tarp dviejų stiklų. Ekranas turi angą su šviesos filtru apsuode ekrano įkrovimui ir gairę ekrano perjungimui: į šviesos filtro pusę (horizontali gairėlės padėtis) - ekrano įkrovimui ir šaudant įprastomis sąlygomis; į objektyvo pusę (vertikali gairėlės padėtis) - stebint ir šaudant į taikinius, kurie save demaskuoja infraraudonuoju spinduliavimu.

4.12. Mechaninis (atviras) taikiklis naudojamas, jeigu sugenda optinis taikiklis. Jis sudarytas iš taikiklio ir kryptuko.

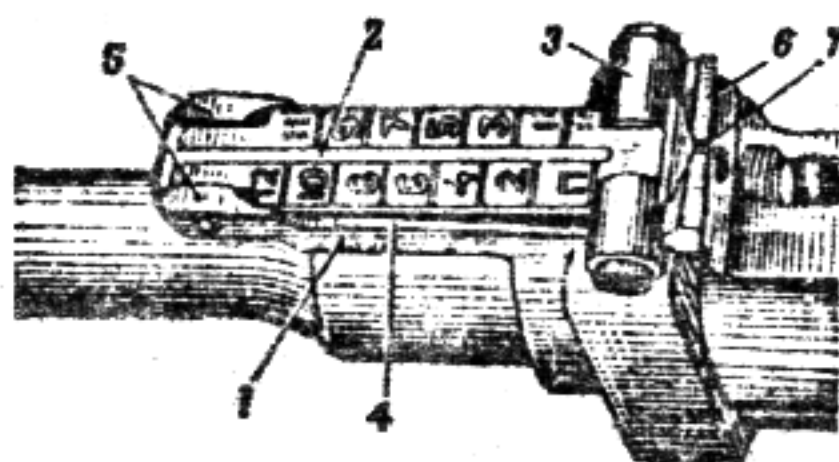
Taikiklis (36 pav.) sudarytas iš taikiklio trinkelės, plokštelinės spyruoklės, taikiklio lystės ir pavalkėlio.

Taikiklio trinkelė turi: iš viršaus - du sektorius, suteikiančius taikiklio lystei nustatytą aukštį, kilpas taikiklio lystei tvirtinti ir lizdą plokštelinei spyruoklei; viduje - ištisinį kanalą stūmikliui su spyruokle.

Plokštelinė spyruoklė laiko taikiklio lystę tam tikroje padėtyje.

Taikiklio lystė turi keturą su išpjova taikymui ir išpjovos pavalkėlio laikymui nustatytoje padėtyje. Ant taikiklio lystės pažymėta skalė su padalomis nuo 1 iki 12 ir raide "II". Skalės skai-

čiai reiškia šaudymo tolį šimtais metrų, "II" - pastovus taikiklio nustatymas, atitinkantis taikiklį 4.

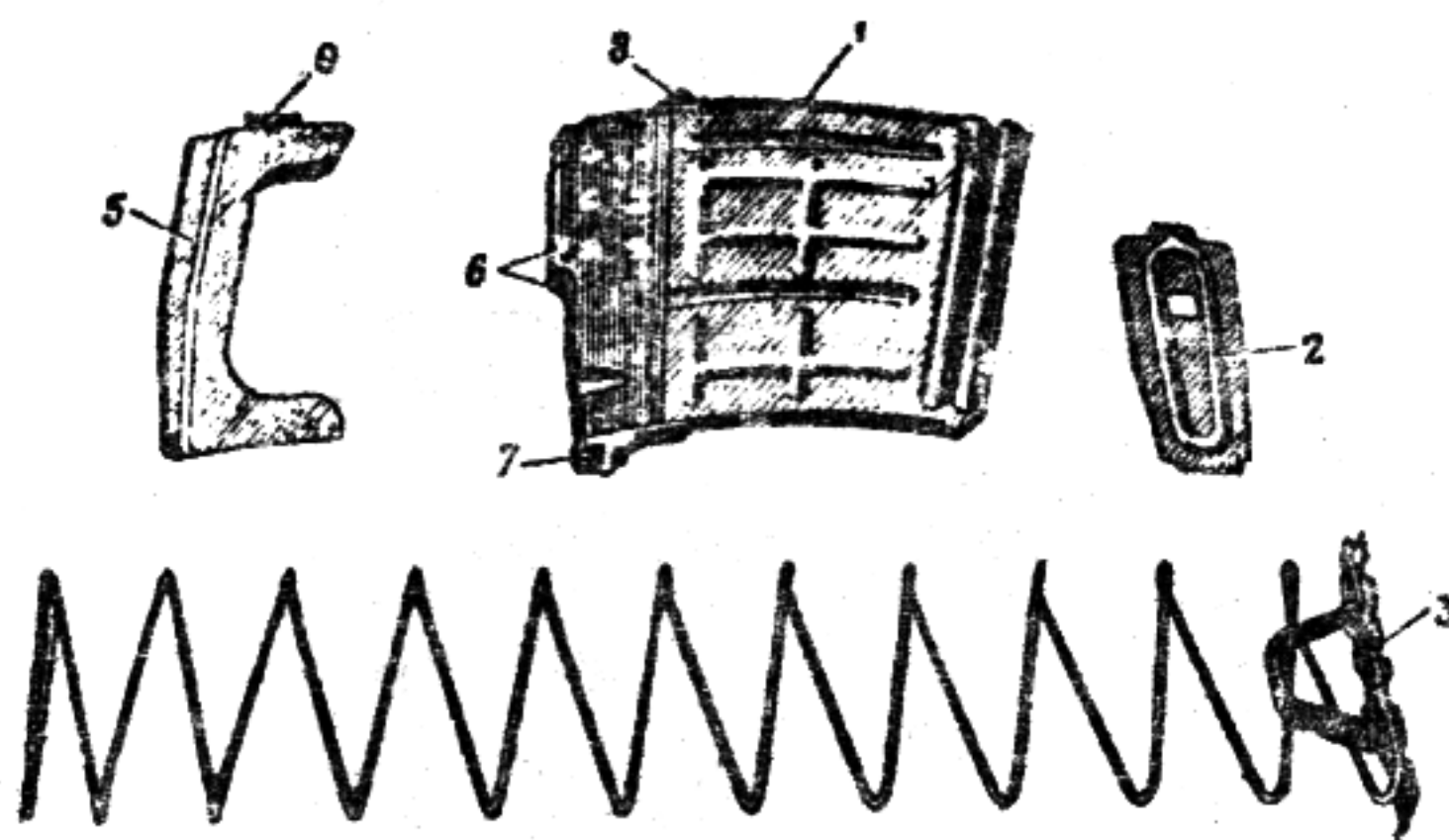
36 pav. Mechaninis (atviras) taikiklis:

1 - taikiklio trinkelė; 2 - taikiklio lystė;
3 - pavalkėlis; 4 - sektorius; 5 - kilpos; 6 - taikiklio lystės ketera; 7 - išpjova

Pavalkėlis užmautas ant taikiklio lystės ir tam tikroje padėtyje jį laiko spragtukas. Spragtukas turi dantį, kuris, spyruoklės veikiamas, išsoka į taikiklio lystės išpjovą.

Kryptukas įsuktas į saugiklį. Saugiklyje ir kryptuko pagrinde įbrėžti bruožai, nurodantys kryptuko padėtį.

4.13. Dėtuvėn dedami šoviniai ir paduodami į uokną (37 pav.).

37 pav. Dėtuvė

1 - korpusas; 2 - dangtelis; 3 - stabdančioji plokštelė; 4 - spyruoklė; 5 - padaviklis; 6 - užlankos; 7 - užkaba; 8 - atraminis kyšulys; 9 - padaviklio kyšulys

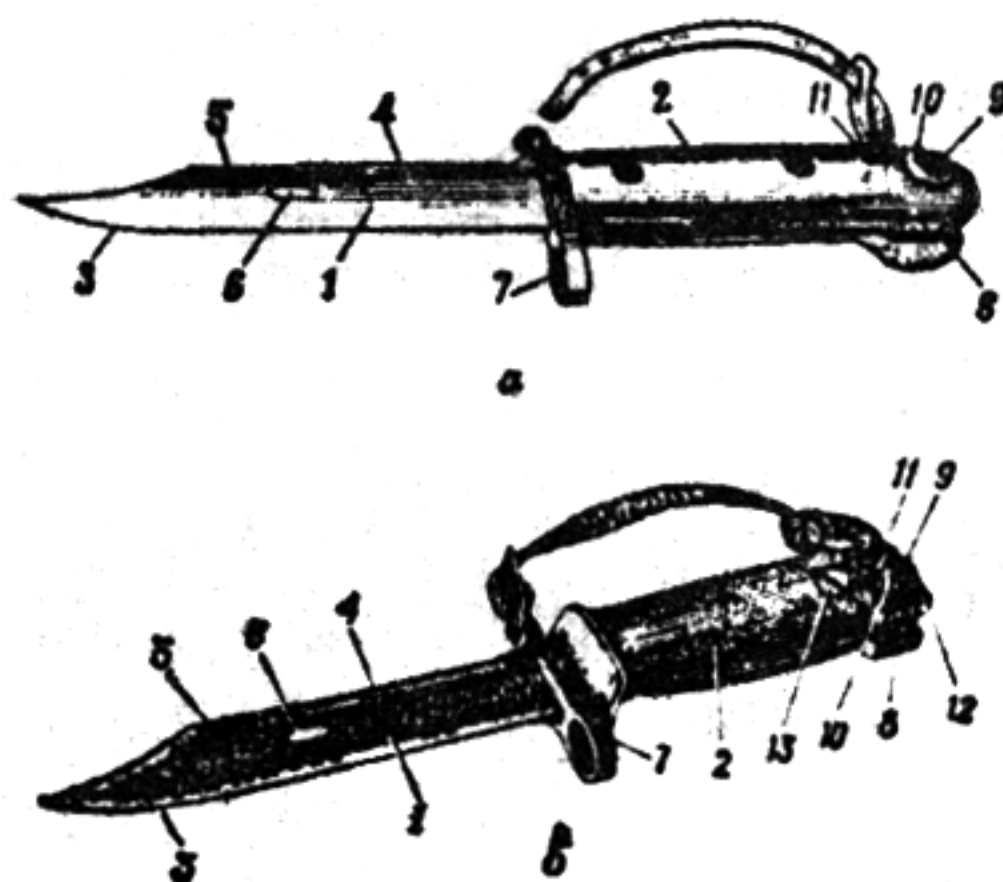
Ji sudaryta iš korpuso, dangtelio, stabdančiosios plokštelės, spyruoklės ir padaviklio.

Dėtuvės korpusas sujungia visas dėtuvės dalis. Jos šoninės sienelės turi užlankas, laikančias, kad šoviniai neiškristų, ir ribojančias padaviklio pakilimą, bei kyšulius, ribojančius dėtuvės idėjimą į uokso angą; priekinėje sienelėje yra užkaba, o užpakalinėje – atraminis kyšulys, kuriais dėtuvė tvirtinama prie uokso. Užpakalinės korpuso sienelės apačioje yra kontrolinė anga dėtuvės užtaisymo šoviniams pilnumui nustatyti. Korpuso sienelės turi stangrumo briaunas.

Iš apačios korpusas užsidaro dangteliu. Dangtelyje yra anga stabdžio plokštei išlįsti.

Korpuso viduje yra padaviklis ir spyruoklė su stabdančiąja plokšte. Padaviklis užtikrina šovinių dėjimą į dėtuvę šachmatine tvarka ir turi kyšulį, kuris, padavus iš dėtuvės paskutinį šovinį, pakelia spygos laikiklį aukštyn. Stabdančioji plokštelė pritvirtinta prie spatinio spyruoklės galo ir savo kyšuliu laiko dėtuvės dangtelį neleisdama pasislinkti.

4.14. Durtuvas-peilis (38 pav.) prie snaiperio šautuvo pritvirtinamas prieš ataką ir reikalingas naikinti priešui grumtynių metu. Kitais atvejais jis naudojamas kaip peilis, pjūklas (pjauti metalui) ir žirklys (kirpti vielai). Apšvietimo laidus reikia kirpti po vieną, prieš tai nuo durtuvo-peilio nuėmus diržą ir apkabą nuo makšties.

38 pav. Durtuvas-peilis:

- a - ankstesnės laidos; b - naujausios laidos
- 1 - ašmenys; 2 - rankena; 3 - pjaunandžioji briauna;
- 4 - pjūklas; 5 - pjaunantysis kraštas; 6 - anga;
- 7 - žiedas; 8 - išilginis griovelis; 9 - spragtukas;
- 10 - saugiklinis kyšulys; 11 - anga diržui; 12 - metalinis antgalis; 13 - jungiantysis sraigtas

Kerpant laidą reikia žiūrėti, kad rankos neliestų metalinių durtuvo-peilio ir makšties dalių. Darytis praėjimus elektrinėse vielų užtvarose su durtuvu-peiliu neleidžiama.

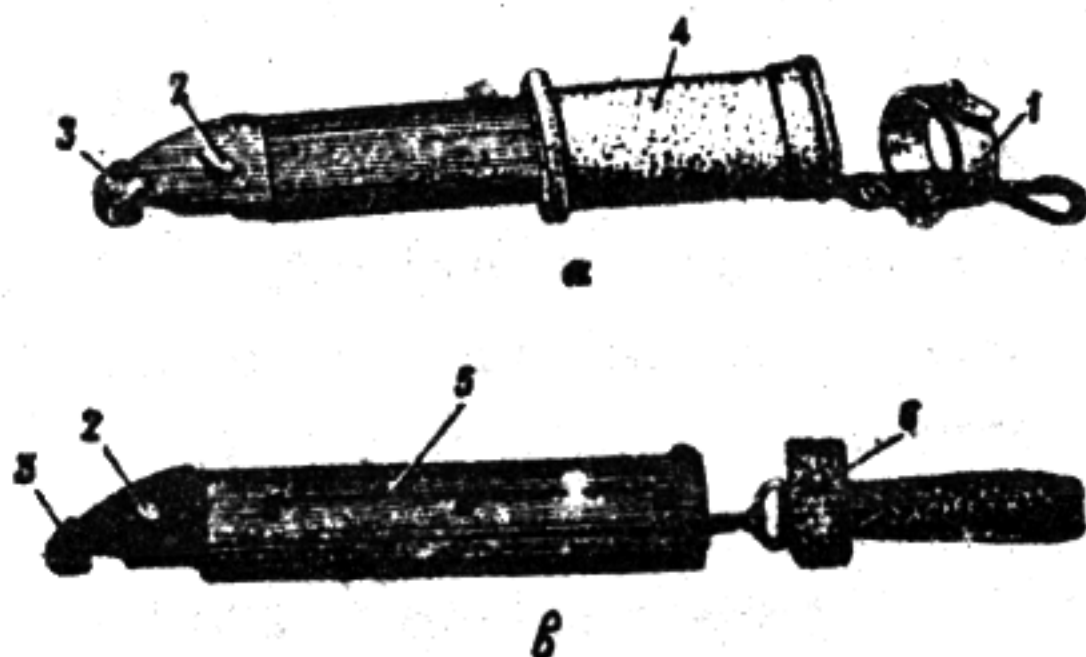
Durtuvą-peilį sudaro ašmenys ir rankena. Ašmenys turi: pjaunančiąją briauną, pjūklą; pjaunantį kraštą, kuris kartu su makštimi naudojamas kaip žirklys; angą, į kurią įstatomas makšties kyšulyš-ašis.

Rankena skirta patogiam laikymui ir durtuvo-peilio tvirtinimui prie šautuvo. Rankena turi: iš priekio-žiedą, kuris užsimauna ant liepsnos slopintuvo, užkabą diržui; užpakalyje - išilgičius griovelius, kuriais durtuvas-peilis užsimauna ant kryptuko pagrindo atramos esančių atitinkamų kyšulių; spręgtuką; apsauginį kyšulį; angą diržui; plastmasines kriaušas ir diržą.

Naujausių laidų (38 b pav.) durtuvai-peiliai vietoje plastmasinių kriaušų turi vientisą plastmasinį korpusą, kuris ant rankenos tvirtinamas metaliniu antgaliu su jungiamuoju sraigtu.

4.15. Durtuvas-peilis nešiojamas makštyje (39 pav.) prie diržo; be to, makštis kartu su durtuvu-peiliu naudojami vielai kirpti. Makštis turi: pakabą su dviem plunksnakabliais ir užsegimu; kyšulį-ašį; atramą durtuvo-peilio posūkiui riboti, naudojant ją kaip žirkles, ir guminį antgalį elektroizoliacijai, makšties viduje yra plokštelinė spyruoklė laikyti durtuvą-peilį, kad neiškristų.

Naujausios laidos makštyje (39 b pav.) guminis antgalis pakeistas plastmasiniu korpusu ir pakeistas pakabinimas. Vietoj viršutinio plunksnakablio padaryta kilpa durtuvui-peiliui nešioti prie diržo.

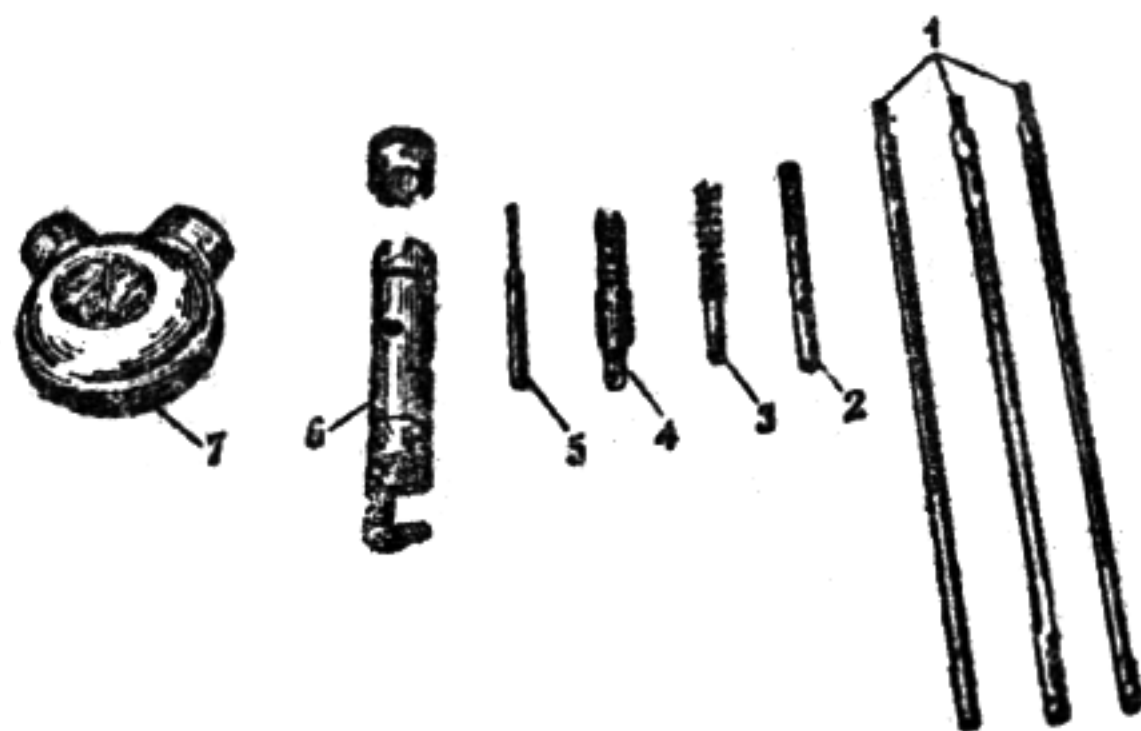
39 pav. Makštis

a - ankstesnės laidos; b - naujausios laidos
1 - pakaba su plunksnakabliais; 2 - kyšulyš-ašis;
3 - atrama; 4 - guminis antgalis; 5 - plastmasinis korpusas; 6 - pakaba su kilpa

5. Snaiperio šautuvo reikmenų paskirtis ir sandara

5.1. Reikmenys (40 pav.) reikalingi snaiperio šautuvo ardymui, surinkimui, valymui ir tepimui. Reikmenims priklauso: grūstuvai, valiklis, šepetėlis, atsuktuvai, išmuštuvai, penalai ir tepalinė. Reikmenys (išskyrus tepalinę) nešiojami optinio taikiklio ir dėtuvių dėkle.

Grūstuvu valomos vamzdžio kanalo ir kitos šautuvo dalys. Jis sudarytas iš trijų tarpusavyje susukamų grandžių. Vienoje grandyje grūstuvai turi galvutę sujungimui su penalu, o kitoje - sriegį valikliui ar šepetėliui užsukti ir plyšį skudurui arba pakuloms įverti.

40 pav. Reikmenys:

- 1 - grūstuvai; 2 - valiklis; 3 - šepetėlis;
- 4 - atsuktuvai; 5 - išmuštuvai; 6 - penalai;
- 7 - tepalinė

Valiklis naudojamas vamzdžio kanalui ir kitoms šautuvo dalims valyti ir tepti.

Šepetėlis naudojamas valant vamzdžių tirpalu vamzdžio kanalą.

Atsuktuvai naudojami išardant ir surenkant šautuvą, dujų kameros ir dujų vamzdelio valymui, taip pat kaip raktas, reguliuojantis kryptuko aukštį. Atsuktuvo šoniniai paviršiai turi užaštrintas briaunas, kuriomis šalinamos nuodėgos iš dujų kameros ir dujų vamzdelio. Kryptukas išukamas ir išsukamas atsuktuvo gale esančia išpjova, o išmuštuvai, naudojami kaip rankenėlė, - viduje esančia anga. Kad patogiau būtų atsuktuvu naudotis, jis įstatomas į penalo šonines angas.

Išmuštuvu išstumiamos ašys ir kaiščiai.

Penale laikomi valiklis, šepetėlis, atsuktuvas ir išmuštuvas. Jis užsidaro dangteliu.

Penalas naudojamas kaip grūstuvo rankena valant ir tepant šautuvą, kaip atsuktuvo rankena ardant ir surenkant šautuvą, valant dujų kamerą ir vamzdelį, kaip raktas atskiriant dujų vamzdelį ir surenkant grūstuvą.

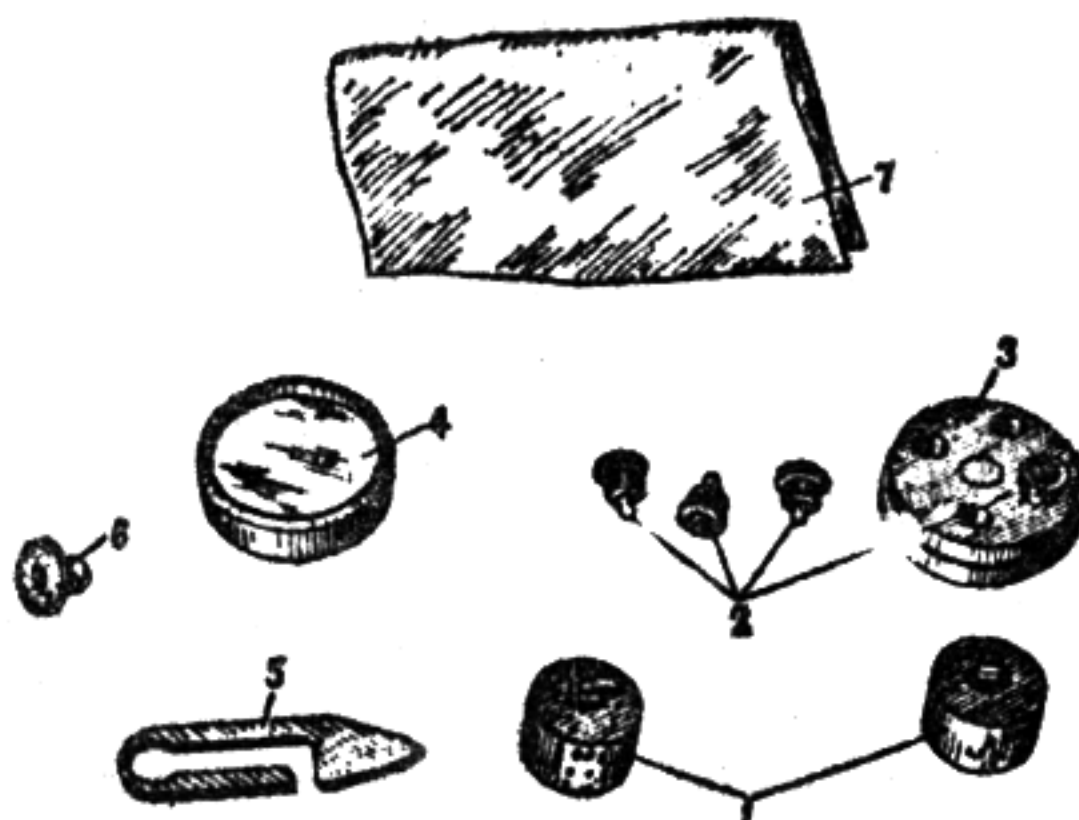
Penalas turi dvi apvalias angas grūstuvui ir dvi ovalines angas atsuktuvui, raktą, išpjovas gale grūstuvo grandžių atsukimui ir išpjovą dangtelio kyšuliui.

Dangtelis naudojamas kaip vamzdžio laibgalio apdanga jį valant; jis turi angą grūstuvui nukreipti ir vidaus kyšulius, kuriais laikosi ant penalo ir liepsnos gesintuvo.

Tepalinėje laikomas tepalas.

5.2. Optinio taikiklio atsarginės dalys, reikmenys ir instrumentai yra šie (41 pav.): atsarginiai elementai ir elektros lemputė, šviesos filtras, raktas-atsuktuvas elektros lempučių išukimui ir išsukimui, servetėlė ir guminis jungiklio gaubtelis.

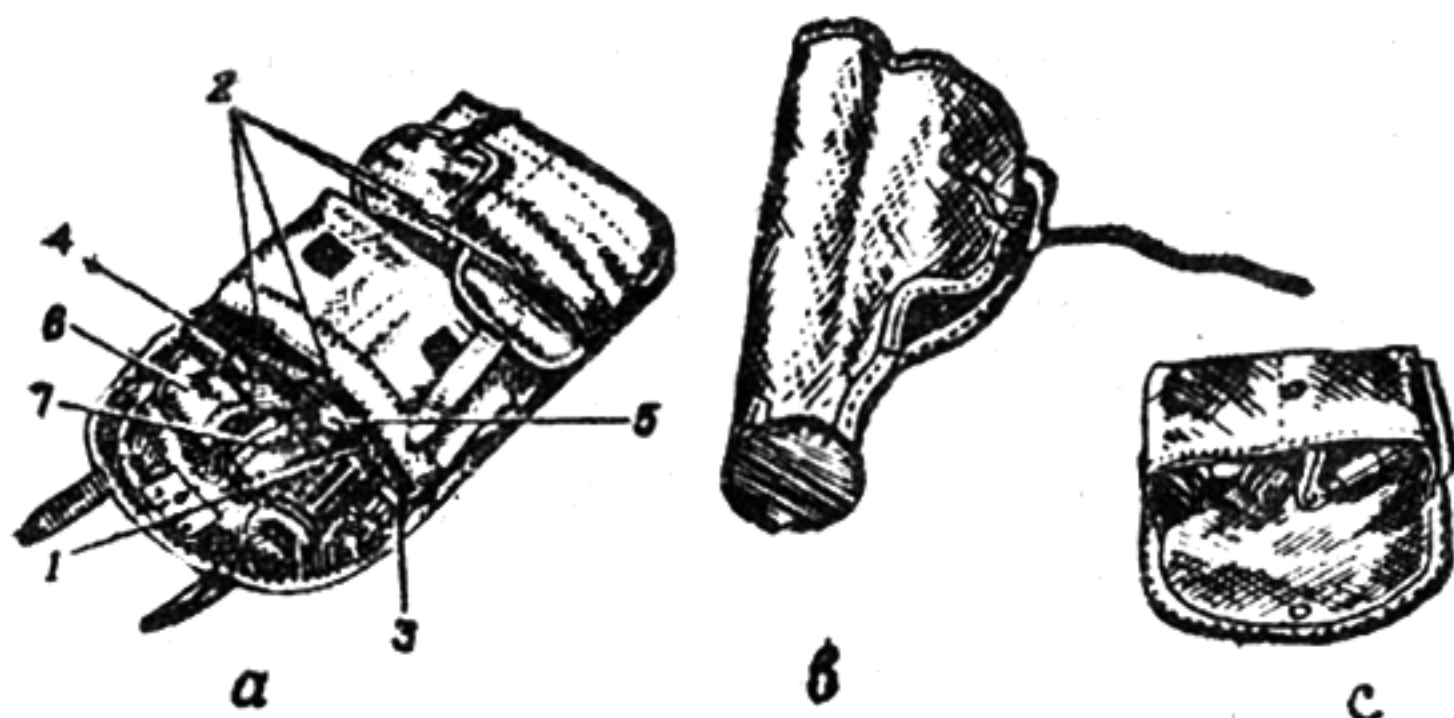
Šviesos filtras uždedamas ant okuliaro pakilus ore ūkanai ir susilpnėjus apšvietimui.

41 pav. Optinio taikiklio atsarginės dalys, reikmenys ir instrumentai:

- 1 - atsarginiai elementai; 2 - atsarginės elektros lemputės; 3 - atsarginių elektros lempučių futliaras; 4 - šviesos filtras; 5 - raktas-atsuktuvas; 6 - guminis jungiklio gaubtelis; 7 - servetėlė

5.3. Kiekvienam snaiperio šautuvui priklauso: dėklas optiniam taikikliui ir dėtuvėms nešioti; optinio taikiklio apvalkalas, krepšelis žiemos įtaiso tinkleliui apšviesti, atsarginiams elementams ir tepalinei nešioti (42 pav.).

42 pav. Dėklai ir apvalkalas:

a - dėklas optiniam taikikliui ir dėtuvėms nešioti;
 b - optinio taikiklio apvalkalas; c - krepšelis žiemos įtaiso tinkleliui apšviesti, atsarginiams elementams ir tepalinei nešioti;
 1 - kišenė optiniam taikikliui; 2 - kišenės dėtuvėms;
 3 - kišenė grūstuvui; 4 - kišenė penalui; 5 - kišenė raktui-atsuktuvui; 6 - kišenė šviesos filtrui;
 7 - kišenė servetėlei

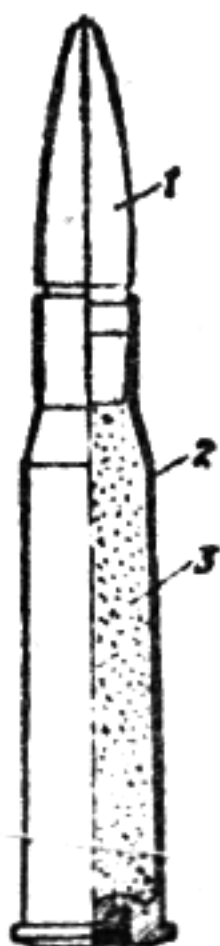
Dėklas optiniam taikikliui ir dėtuvėms nešioti turi: kišenę optiniam taikikliui; keturias kišenes dėtuvėms; kišenes grūstuvui, penalui, buožėa skruosteliui, raktui-atsuktuvui, servetėlei ir šviesos filtrui.

Optinio taikiklio apvalkalas apsaugo taikiklį nuo lietaus, sniego ir dulkių, kai jis pritvirtintas prie šautuvo.

Krepšelis žiemos įtaiso tinkleliui apšviesti, atsarginiams elementams ir tepalinei nešioti paprastai nešiojamas kario kuprinėje.

6. 7,62 mm koviniai šoviniai

6.1. Kovinis šovinis sudarytas iš kulkos, tūtos, parako užtaiso ir kapsulės (43 pav.). Šovinių atskyrimui priekinė kulkos dalis įvairiai nuspalvinama: paprasta su plienine šerdimi -

43 pav. Kovinis šautuvų šovinis
1-kulka; 2-tūta;
3-parako užtaisė; 4-kapsulė

sidabrine spalva; 1930 m. sunkioji - geltona; trasuojanti - žalia; šarvamušė-padegamoji - juoda su raudona juostele; 1908 m. lengvoji kulka ir snaiperio šautuvo šovinio kulka spalvotų žymių neturi.

Trasuojanti kulka lėkdama ore iki 1000 m nuotolio palieka šviečiantį pėdsaką, kas leidžia koreguoti ugnį ir nurodyti taikinį.

Šarvamušė-padegamoji kulka padega degias medžiagas, kurios yra už lengvų šarvinių priedangų, iki 500 m nuotolio.

Snaiperio šautuvų šoviniai turi tokią pečia sandarą, kaip šautuvų šoviniai su plienine šerdimi. Šaudant jie užtikrina daug geresnį šūvių glaustumą.

6.2. Šoviniai pakuojami į medines dėžutes po 440 šovinių kiekvienoje; šoviniai supakuoti po 20 šovinių. Pakeliai su snaiperio šautuvo šoviniais turi užrašą "snaiperiniai". Iš viso medinėje dėžėje yra 880 šovinių.

Dėžių, kuriose supakuoti šoviniai su kulka, turinčia plieninę šerdį, su sunkiąja, trasuojančia ir šarvamušė-padegamąja kulkomis, šonai nudažyti spalvota juosta, atitinkančia kulką priekinės dalies spalvas. Jeigu dėžėse yra šoviniai su lengvąja kulka arba snaiperio šautuvo šoviniai, šoninėse dėžių šonuose nėra spalvotų juostų.

7. Snaiperio šautuvo dalių ir mechanizmų sąveika.

7.1. Dalių ir mechanizmų padėtis iki užtaisymo. Spynos rėmas su spyna, veikiami gražiklio, yra kraštinėje priekinėje padėtyje; vamzdžio kanalas uždarytas spyna. Spyna pasukta apie savo išilginę ašį kairėn, jos koviniai kyšuliai yra uokso išpjovose - spyna užsklęsta. Gražinamosios spyruoklės nesuspaustos.

Dujų stūmoklis ir stūmiklis, veikiami stūmiklio spyruoklės, yra kraštinėje priekinėje padėtyje. Stūmiklio spyruoklė nesuspausta.

Autonuleistuko svirtis, veikiamo spynos rėmo kyšulio, pasukta pirmyn ir apačion, ir autonuleistukas išjungtas.

Gaudukas nuleistas ir remiasi į spyną. Skiltuvas, veikiamas gaiduko, pastumtas į priekį. Kovinė spyruoklė suspausta; savo kilpa ji prispaudžia gaiduką prie spynos, ilguoju galu prispaudžia grieb-

tuvo uodegą prie ribotuvo, o trumpuoju galu spaudžia žemyn autonuleistuko uodegą.

Nuleistukas, veikiamas spyruoklės, yra priekyje. Nuleistuko spyruoklė kilpa spaudžia užpakalinį trauklės galą, ir trauklė viršutine plokštuma su užkaba remiasi į griebtuvo jungtį.

Saugiklis yra viršutinėje padėtyje, uždaro išpjovą uokso dangtelyje ir riboja spynos rėmo judėjimą atgal; storesnė saugiklio ašies dalis yra po skydelio ribotovu bei virš griebtuvo uodegos ir trukdo jų posūkiui (užsklendžia griebtuvą ir nuleistuką).

7.2. Dalių ir mechanizmų sąveika užtaisant.

Užtaisant snaiperio šautuvą reikia prie jo pritvirtinti užtaisytą dėtuvę, nuleisti žemyn saugiklį (pastatyti jį prieš raidę "O"), atitraukti iki galo atgal spynos rėmą ir jį paleisti. Šautuvas užtaisytas. Jeigu nereikia iš karto pradėti šaudyti, tai būtina saugiklį pakelti aukštyn (turi matytis raidė "II").

Pritvirtinant dėtuvę jos užkaba įeina į uokso išpjovą, o atraminis kyšulys užšoka už spragtuvo, ir dėtuvė laikosi uokso angoje. Viršutinis šovinys, iš apačios atsirendamas į spynos rėmą, truputį spaudžia šovinius į dėtuvę, suspausdamas jos spyruoklę.

Nustačius saugiklį į "Ugnies" padėtį atsidaro išpjova, leidžianti pakartotinio užtaisymo rankenėlei judėti, o saugiklio ašies storesnės dalies išpjovos atsiranda prieš griebtuvo uodegą ir ribotuvo skydelį (griebtuvo uodega ir nuleistukas išsilaisvina)

Atitraukiant spynos rėmą atgal per laisvo judesio ilgį, jis, veikdamas figūrinės išpjovos priekine nuožulnuma spynos kreipiantįjį kyšulį, pasuka spyną dešinėn, koviniai spynos kyšuliai išei-
na iš uokso išpjovų - atsklendžiama spyna; spynos rėmo kyšulys iš-
laisvina autonuleistuko svirtį, ir autonuleistuko griebtuvas, veikiamas kovinės spyruoklės trumpojo galo į autonuleistuko uodegą, prisispaudžia prie gaiduko plokštumos.

Toliau atitraukiant spynos rėmą, kartu su juo atgal eina spyna, atidarydama vamzdžio kanalą; gražinamosios spyruoklės susispaudžia; gaidukas, veikiamas kyšulio, o po to spynos rėmo griovelio nuožulnumo, pasisuka atgal; kovinė spyruoklė susisuka; gaiduko kovinė užkaba užeina už griebtuvo, o autonuleistuko griebtuvas užšoka už autonuleistuko užkabos.

Kai tik apatinė spynos rėmo plokštuma pereis pro dėtuvės an-
gą, dėtuvės spyruoklės veikiami, šoviniai pasikels aukštyn, kol viršutinis šovinys atsirems į dėtuvės sienelių užlankas.

Spynos rėmo su spyna judėjimą atgal riboja uokso dangtelio idėklas.

Paleidus spynos rėmą jis kartu su spyna gražiklio veikiami pasiduoda pirmyn; spyna siuntikliu išstumia iš dėtuvės viršutinį šovinį, istumia jį į lizdą ir uždaro vamzdžio kanalą. Spynos tiesioginis judėjimas tuo baigiasi. Spynai prieinant prie vamzdžio drūtgalio traukiklio užkaba užšoka už tūtos atbrailos; spyna, veikiamą uokso kyšulio nuožulnumos į spynos kairiojo kovinio kyšulio nuožulnumą, įgauna pirminį posūkį, o po to, veikiamą judančio pirmyn spynos rėmo figūrinės išpjovos į kreipiantįjį kyšulį, pasisuka apie išilginę ašį kairėn; spynos koviniai kyšuliai įeina į uokso išpjovas, o spynos kreipiantysis kyšulys įeina į spynos rėmo figūrinės išpjovos tiesiąją dalį - spyna užsisklendžia. Spynos rėmas prieidamas prie kraštinės priekinės padėties savo kyšuliu pasuka autonuleistuko svirtį pirmyn ir žemyn, ištraukdamas autonuleistuko griebtuvą iš gaiduko autonuleistuko užkabos; gaidukas, veikiamas kovinės spyruoklės, pasisuka ir atsistoja ant kovinės užkabos.

Šoviniai dėtuvėje, veikiami spyruoklės, pasikelia aukštyn iki viršutinis šovinis atsirems į spynos rėmą.

Įjungiant šautuvo saugiklį skydelis uždaro pakartotinio užtaisymo rankenėlės išpjovą ir neleidžia jai judėti atgal, o ašies sustorėjimas atsiranda prieš griebtuvo uodegą ir skydelio ribotuvą (užblokuoja griebtuvą ir nuleistuką).

7.3. Dalių ir mechanizmų veikimas šaudant.

Norint iššauti būtina išjungti šautuvo saugiklį ir nuspausti nuleistuką.

Išjungiant šautuvo saugiklį atsidaro išpjova, leidžianti pakartotinio užtaisymo rankenėlei judėti, ir išsilaisvina griebtuvo uodega bei nuleistukas.

Nuspaudžiant nuleistuko uodegėlę jis kartu su traukle juda atgal; trauklės užkaba pasuka griebtuvą ir atkabina jį nuo kovinės gaiduko užkabos. Gaidukas, veikiamas kovinės spyruoklės, pasisuka apie savo ašį ir energingai suduoda per skiltuvą. Skiltuvas daužikliu sudaužo šovinio kapsulę. Šovinio kapsulės parako užtaisas užsiliepsnoja, liepsna per uždegimo angas tūtos dugne prasiskverbia prie parako užtaiso ir jį uždega. Įvyksta šūvis.

Kulka, veikiamą parako dujų, juda vamzdžio kanalu, kai tik ji pereina pro dujų angą, dalis dujų išsiveržia pro tą angą į dujų kamerą ir spaudžia dujų stūmoklį, o šis-stūmiklį.

Stūmiklis, spausdamas savo spyruoklę, suduoda per priekinę spynos rėmo sienelę ir atmeta spynos rėmą su spyna atgal. Spynos rėmas eidamas atgal (taip pat, kaip atitraukiant jį už pakartotinio užtaisymo rankenėlės) priekine figūrinės išpjovos nuožulnuma pasuka spyną apie savo išilginę ašį, ir jos koviniai kyšuliai išeina iš uokso išpjovų - atsklendžiama spyna ir atidaromas vamzdžio kanalas; spynos rėmo kyšulys išlaisvina autonuleistuko svirtį, ir autonuleistuko griebtuvas prisispaudžia prie gaiduko plokštumos. Tuo laiku kulka išlekia iš vamzdžio kanalo.

Dujų stūmoklis kartu su stūmikliu juda atgal suspausdami stūmiklio spyruoklę, kol stūmiklio vainikėlis atsiremia į taikiklio trinkelę. Toliau suspausta stūmiklio spyruoklė nustumia stūmiklį ir dujų stūmoklį pirmyn, kol stūmoklio galvelė atsiremia į dujų vamzdelio galą.

Spynos rėmas su spyna iš inercijos juda atgal; tūta, laikoma traukiklio užkabos atsimuša į uokso atmuštovo kyšulį ir išmetama lauk.

Tolesnis dalių ir mechanizmų veikimas, išskyrus gaiduką, nuleistuką ir griebtuvą, toks pat, kaip užtaisant. Gaidukas posūkio gale suduoda per priekinę nuleistuko trauklės dalį, nuleidžia ją žemyn ir išskiria su griebtuvu, o paskui atsistoja ant autonuleistuko užkabos. Griebtuvas, veikiamas kovinės spyruoklės ilgojo galo, atsistoja pirmykštėje padėtyje - prieš gaiduko kovinę užkabą.

Šaunant kitą šūvį reikia atleisti nuleistuką ir iš naujo jį nuspausti. Kai nuleistukas bus atleistas, jis, veikiamas nuleistuko spyruoklės, kartu su traukle pasistums pirmyn ir trauklės užkaba užšoks už griebtuvo jungties, o nuspaudus nuleistuką griebtuvas atsikabins nuo gaiduko kovinės užkabos ir išlaisvins gaiduką - iššaus dar kartą.

Po paskutinio šūvio dėtuvės pedaviklis, pasikeldamas sukštyn, savo kyšuliu veikia spynos laikiklį ir išstumia jį iš uokso lizdo, suspausdamas laikiklio spyruoklę.

Judant spynos rėmui pirmyn spynos stūmiklis atsiremia į spynos laikiklį, ir spynos rėmas toje padėtyje sustoja, tai reiškia, kad dėtuvėje nėra šovinių. Atskiriant dėtuvę nuo šautuvo spynos rėmas pasilieka ant spynos laikiklio, nes laikiklio spyruoklė

negali spyna prispausto laikiklio nuleisti žemyn. Kad spynos laikiklis nusileistų į savo lizdą, būtina atitraukti spynos rėmą atgal, o esant pritvirtintai tuščiai dėtuvei, laikant spynos rėmą už pakartotinio užtaisymo rankenėlės, nuspausti dėtuvės padaviklį.

7.4. Gedimai šaudant iš snaiperio šautuvo ir jų šalinimo būdai. Snaiperio šautuvo dalys ir mechanizmai taisyklingai su šautuvu elgiantis ir reikiamai jį prižiūrint ilgai ir nesutrinkamai veikia. Tačiau užsiteršus mechanizmams, nudilus dalims ir aplaidžiai elgiantis su šautuvu šaudant gali atsirasti gedimų.

Atsiradusį šaudant gedimą reikia šalinti iš naujo užtaisant, todėl energingai atitraukti spynos rėmą už rankenos atgal, atleisti jį ir tęsti šaudymą. Jeigu gedimas nepašalintas, tai būtina išaiškinti gedimo atsiradimo priežastį ir gedimą šalinti, kaip žemiau nurodyta.

Gedimai ir jų charakteristika	Gedimų priežastys	Šalinimo būdai
Šovinio nepadavimas. Spyna priekyje, bet šovinio nebuvo - lizde nėra šovinio	1. Užteršta arba netvarkinga dėtuve 2. Netvarkingas dėtuvės spragtukas	Iš naujo užtaisyti šautuvą ir tęsti šaudymą. Pasikartojus gedimui pakeisti dėtuvę. Esant netvarkingam spragtukui - remontuoti dirbtuvėje
Šovinio iširėmimas. Šoviny s kulke iširėmė į vamzdžio drūtgalį, pašlankiosios dalys sustojo vidurinėje padėtyje	Sulenktos dėtuvės šoninių sienelių užlenkos	Pašalinti iširėmusį šovinį ir tęsti šaudymą. Gedimui pasikartojus pakeisti dėtuvę
Neįskėlimas. Spyna priekyje, šoviny s lizde, gaidukas nuleistas - neiššovė	1. Netvarkingas šoviny s. 2. Netvarkingi skiltuvai arba paleidžiamasis mechanizmas; užteršimas arba tepalo sutirštėjimas	Iš naujo užtaisyti šautuvą ir tęsti šaudymą. Gedimui pasikartojus apžiūrėti ir išvalyti skiltuvą ir paleidžiamąjį smogiamąjį mechanizmą; jiems sužūžus ar susidėvėjus šautuvą remontuoti dirbtuvėje
Tūtos neištraukimas. Tūta lizde, kitas šoviny s iširėmė į ją kulka, pašlankiosios dalys vidurinėje padėtyje	1. Furvinas šoviny s arba užterštas lizdas. 2. Užterštas arba netvarkingas traukiklis arba jo spyruoklė	Atitraukti pakartotinio užtaisymo rankeną atgal ir je prilaikant atskirti dėtuvę ir išimti iširėmusį šovinį. Išimti spyną ar išmušti frstuvu tūtą iš lizdo. Tęsti šaudymą. Pasikartojus gedimui išvalyti lizdą. Apžiūrėti ir išvalyti traukiklį, tęsti šaudymą. Jeigu netvarkingas traukiklis - remontuoti dirbtuvėje

Gedimai ir jų charakteristika	Gedimų priežastys	Šalinimo būdai
Tūtos prispaudimas arba neišmetimas. Tūta neišmesta iš uokso, o paliko jame spynos priekyje arba spynos įtampa atgal į lizdą	1. Besitrinančių dalių, dujų takų arba lizdo užteršimas. 2. Užterštas arba netvarkingas traukiklis	Spyna išmesti tūta, tęsti šaudymą. Pasikartojus gedimui išvalyti besitrinančias dalis, dujų kanalus ir lizdą; besitrinančias dalis sutepti. Netvarkingą traukiklį remontuoti dirbtuvėje

8. Snaiperio šautuvo priežiūra ir laikymas

8.1. Snaiperio šautuvas visada turi būti tvarkingas ir paruoštas. Tai pasiekama laiku ir sumaniai valant ir tepant, bei teisingai laikant šautuvą.

8.2. Šautuvas, esantis padalinyje, valomas: ruošiantis šaudymui;

po šaudymo koviniais ar tuščiais šoviniais - tuojuo po šaudymo šaudykloje (lauke); valomi ir sutepami uoksas, vamzdžio kanalas, dujų kamera, dujų stūmoklis, spynos rėmas ir spyna; galutinai šautuvas valomas grįžus iš šaudymo ir po to 3-4 dienas kasdien;

po tarnybos ar lauko pratybų be šaudymo;

kovinėje aplinkoje ar ilgalaikiuose mokymuose - kas dieną mūšio ar mokymo pertraukų metu;

jeigu šautuvu nesinaudojo - nerečiau kaip vieną kartą per savaitę.

8.3. Šautuvą išvalius reikia sutepti. Tepamas tik gerai nuvalytas ir sausas metalo paviršius iš karto po valymo, neleidžiant drėgmei paveikti metalo paviršiaus.

8.4. Snaiperio šautuvas valomas ir tepamas tiesiogiai vadovaujant skyrininkui. Skyrininkas privalo: nustatyti būtiną išardymo, valymo ir sutepimo laipsnį; patikrinti reikmenų, valymo priemonių tvarkingumą ir kokybę; patikrinti atlikto valymo kokybę ir duoti leidimą tepti ir surinkti; patikrinti sutepimo ir šautuvo surinkimo taisyklingumą.

Karininkai privalo periodiškai dalyvauti valant šautuvus ir tikrinti valymo taisyklingumą.

8.5. Vamzdžių valymo skiediniu (VVS) šautuvas valomas tik po šaudymo ir vadovaujant karininkui ar kuopininkui šaudykloje ar kareivinėse. Jeigu šautuvas po šaudymo buvo išvalytas tik skystu šautuvų tepalu, tai grįžus į kareivines reikia pakartotinai valyti skiediniu.

Lauko sąlygomis šautuvai valomi tik skystu šautuvų tepalu.

8.6. Kareivinėse ar stovyklose šautuvai valomi specialiose vietose ant tam tikslui įrengtų stalų, o kovinėmis aplinkybėmis ir per pratybas - ant švarių patiesalų, lentų, faneros ir pan.

8.7. Šautuvai valomi ir tepami:

skystu šautuvų tepalu, kai oro temperatūra nuo $+5^{\circ}\text{C}$ iki -50°C ;
šautuvų tepalu - šautuvo dalių ir mechanizmų tepimui po valymo, kai oro temperatūra aukštesnė nei $+5^{\circ}\text{C}$;

vamzdžių valymo skiediniu (VVS) - vamzdžių ir kitų dalių, kurias veikė parako dujos valymui.

Pastaba. Skiedinys VVS ruošiamas padalinyje tokios sudėties:

geriamasis vanduo	- 1 l;
amonio anglidarūgštė	- 200 g;
kalio bichromatas	- 3-5 g.

Skiedinio pagaminama tiek, kad užtektų naudoti vienai parai. Nedidelį kiekį skiedinio galima laikyti ne ilgiau kaip 7 paras gerai užkimštame stikliniame inde, šaltoje ir tamsioje vietoje. Į tepalines pilti skiedinį draudžiama;

skudurais arba popieriumi KV-22 - valymui, tepimui ir trynimui; pakulomis (trumpas linų pluoštas), išvalytomis nuo spalų - tik vamzdžio kanalo valymui.

Griovelių, išpjovų ir angų valymo patogumui galima naudoti medines lazdeles.

8.8. Valymas ir tepimas.

Šautuvo valymo tvarka:

8.8.1. Paruošti valymo ir tepimo medžiagas.

8.8.2. Išardyti šautuvą.

8.8.3. Apžiūrėti reikmenis, kaip nurodyta 9.9str. ir paruošti juos valymui (44 pav.).

44 pav. Valymui paruošti reikmenys:

1 - grūstuvė; 2 - valiklis; 3 - penalo dangtelis;
4 - penalas; 5 - atsuktuvė

8.8.4. Išvalyti vamzdžio kanalą.

Šautuvą paguldyti į ginklų valymo stalo išpjovas arba ant paprasto stalo, o jeigu tokio nėra, šautuvą paguldyti ant švaraus patiesalo.

Valant vamzdžio kanalą skystu šautuvų tepalu reikia pakulas susukti aštuoniuke (8), jos kryžmą uždėti ant valiklio galo, o pakulų pluoštą sudėti apie valiklį lygiu sluoksniu; pakulų pluošto gelai turi būti trumpesni už valiklio strypą, o sluoksnio storis turi būti toks, kad valiklis su pakulomis nesunkiai įlįstų į vamzdį; ant pakulų užpilti nedaug skysto šautuvų tepalo ir pirštais pakulas lengvai paspausti. Įkišti grūstuvą su valikliu ir pakulomis į vamzdį, ant liepsnos gesintuvo pritvirtinti penslo dangtelį. Viena ranka laikant šautuvą, kita, paėmus už penslo, sklandžiai, nesulenkiant grūstuvo, stumti jį keletą kartų per visą vamzdžio kanalo ilgį. Ištraukti grūstuvą, pakeisti pakulas, sudrėkinti jas skystu šautuvų tepalu ir tokia pat tvarka išvalyti kanalą keletą kartų. Po to nuodugniai nušluostyti grūstuvą ir ištrinti vamzdžio kanalą šveriomis sausomis pakulomis, o po to švariu skudurėliu. Apžiūrėti skudurėlį, ir jeigu ant jo bus pastebimas nuodegų (juodumas), rūdžių ar užteršimo pėdsakų, dar valyti vamzdžio kanalą, o po to vėl patikrinti sausomis pakulomis ir skudurėliu. Jeigu skudurėlis visai švarus, nuodugniai apžiūrėti vamzdžio kanalą iš smaigalio ir lizdo pusių paražu sukant vamzdį rankose. Ypatingą dėmesį atkreipti į graižtvų kampus ir patikrinti, ar juose neliko nuodegų.

Vamzdžio kanalą valyti šepetėliu, suvilgytu tirpalu; po to vamzdžio kanalą iššluostyti pakulomis. Valyti skiediniu iki visišką nuodegų išvalymo. Kitą dieną patikrinti atlikto valymo kokybę ir, jeigu valant vamzdžio kanalą švariu skudurėliu bus pastebėti nuodegų pėdsakai, valymą pakartoti ta pačia tvarka.

Baigus valyti vamzdžio kanalo graižtvinę dalį tokia pat tvarka išvalyti lizdą ir liepsnos gesintuvą.

Pastaba. Jeigu valant valiklis su grūstuvu įstrigs vamzdžio kanale, reikia į vamzdį įpilti truputį pašildyto tepalo ir po kelių minučių bandyti grūstuvą ištraukti. Jeigu grūstuvą neišsitraukia, šautuvą remontuoti dirbtuvėje.

8.8.5. Išvalyti dujų kamerą. Dujų kamerą, atskyrus dujų vamzdelį, išplauti skystu šautuvų tepalu arba skiediniu ir išvalyti atsuktuvu ir medinėm lazdelėm. Išvalius skiediniu dujų kamerą sausai iššluostyti, dar kartą iššluostyti skudurėliu ir apžiūrėti vamzdžio kanalą, kad jame nieko nebūtų, ir nutrinti vamzdį iš išorės.

8.8.6. Uokšą, spynos rėmą, spyną, dujų vamzdelį, dujų stūmoklį valyti skudurėliu, sumirkytu skystu šautuvų tepalu arba skiediniu, po to sausai nušluostyti.

Jeigu valymui po šaudymo vartojamas skystas šautuvų tepalas, dujų stūmoklį, dujų vamzdelį, taip pat cilindrinės spynos išpjovas sutepti arba 3-5 minutėms juos apdengti skudurėliu, su ilgytu tepalu, po to sukietėjusias nuodegas pašalinti lazdele, dujų vamzdelį ir spyną sausai nušluostyti.

8.8.7. Likusias metalines dalis sausai nušluostyti skudurėliu; labai užterštas dalis išvalyti skystu šautuvų tepalu ir sausai nušluostyti.

8.8.8. Medinės dalis sausai nušluostyti skudurėliu.

8.9. Apie šautuvo valymo pabaigą snajperis praneša skyrininkui; šiam leidus sutepa ir surenka šautuvą.

8.10. Šautuvas tepamas tokia tvarka:

8.10.1. Sutepti šautuvo vamzdį. Užsukti ant grūstuvo valiklį ir uždėti ant jo skudurėlį, persunktą tepalu. Įstumti valiklį į vamzdžio kanalą iš laibgalio pusės ir tolygiai pristumti jį du tris kartus per visą vamzdžio ilgį, kad lygiai padengtų vamzdžio kanalą plonu tepalo sluoksniu. Sutepti lizdą.

8.10.2. Visas likusias šautuvo metalines dalis ir mechanizmus padengti plonu tepalo sluoksniu su persunktu tepalu skudurėliu. Per gausus sutepimas sudaro sąlygas dalių užteršimui ir gali šaudant sukelti gedimus.

Medinių dalių netepti.

8.11. Švarių skudurėliu nušluostyti išviršinius optinio tikiklio paviršius. Nuimti tinklelio apšvietimo iteiso dangtelį ir nušluostyti bateriją, korpusą ir dangtelį. Jeigu užteršti objektyvo ir okuliaro linzių paviršiai, tai nušluostyti juos servetėle, pradėjus valyti nuo vidurio ratu. Stiklą ir linzių negalima šluostyti skuduru, kuriuo buvo šluostomi kiti taikiklio paviršiai, negalima tepti ir liesti pirštais.

8.12. Sutepus šautuvą, ją surinkti, patikrinti dalių ir mechanizmų veikimą, išvalyti ir sutepti dėtuves bei reikmenis, o po to šautuvą ir optinį taikiklį parodyti skyrininkui.

8.13. Šaltu metų laiku, kai temperatūra 15°C ir žemiau, šautuvą tepti tik skystu šautuvų tepalu. Keičiant tepalą reikia kruopščiai pašalinti seną tepalą nuo visų šautuvo dalių. Šalinant tepalą būtina šautuvą visai išardyti ir visas metalines dalis nu-
pleuti skystu šautuvų tepalu ir nušluostyti švariu skuduru.

8.14. Šautuvą, įneštą iš šalčio į šiltą patalpą, valyti po 10-20 minučių (po to, kai jis aprasos). Rekomenduojama prieš įėjimą į šiltą patalpą šautuvo išviršines dalis nušluostyti skudurėliu, suvilgytu šautuvų tepalu.

8.15. Supakuotą šautuvą, atiduodamą į sandėlį ilgam laikymui, sutepti skystu šautuvų tepalu, apvynioti vienu inhibuoto popieriaus sluoksniu. Optinis taikiklis konservuojant į inhibuotą popierių nepakuojamas.

8.16. Snaiperio šautuvo ir šovinių laikymas.

Už snaiperio šautuvą ir šovinius padalinį atako vadas. Snaiperis privalo laikyti šautuvą švarų, tvarkingą, elgtis su juo apdairiai ir apžiūrėti numatytais terminais.

8.17. Išsidėsčius kareivinėse ar stovykloje šautuvas laikomas piramidėje (spintoje): spynos rėmas priekyje; gaidukas nuo kovinės užkabos nuleistas; optinis taikiklis, dėtuvės ir durtuvas-peilis atskirti; šautuvo saugiklis įjungtas.

Tos pačios spintos atskirame skyriuje laikomi optiniai taikikliai apvalkaluose, reikmenys ir krepšeliai; apvalkalai, krepšeliai ir diržai turi būti švarūs ir sausi.

8.18. Laikiniai išsidėsčius kokiame nors pastate (neturint spintos) šautuvą laikyti sausoje vietoje, toliau nuo durų, krosnių ir šildymo prietaisų.

8.19. Einant į pratybas ar žygyje šautuvas nešamas permetus diržą per petį. Diržas turi būti taip pritaikytas, kad šautuvas nesidaužytų į tvirtus amunicijos daiktus. Nešiojant šautuvą už diržo dėtuvė turi būti pritvirtinta; kitos dėtuvės ir optinis taikiklis laikomi dėkle.

Per pratybų pertraukas, taip pat žygio poilsiaavėtėse snaiperis laiko šautuvą pakabintą per petį arba rankose.

8.20. Važiuojant automobiliu (šarvuočiu) šautuvą laikyti vertikaliai tarp kelių, o tanke - rankose, saugant jį nuo smūgių į šarvus.

8.21. Važiuojant traukiniu arba plaukiant laivu šautuvas statomas į specialias spintas. Jeigu vagone (laivo kajutėje) nėra spintos, šautuvą galima laikyti rankose arba paguldyti ant lentynos taip, kad jis nenukristų ir nebūtų sugadintas.

8.22. Šautuvas visada laikomas ir nešiojamas neužtaisytas, išskyrus atvejus, nustatytus kovinių aplinkybių.

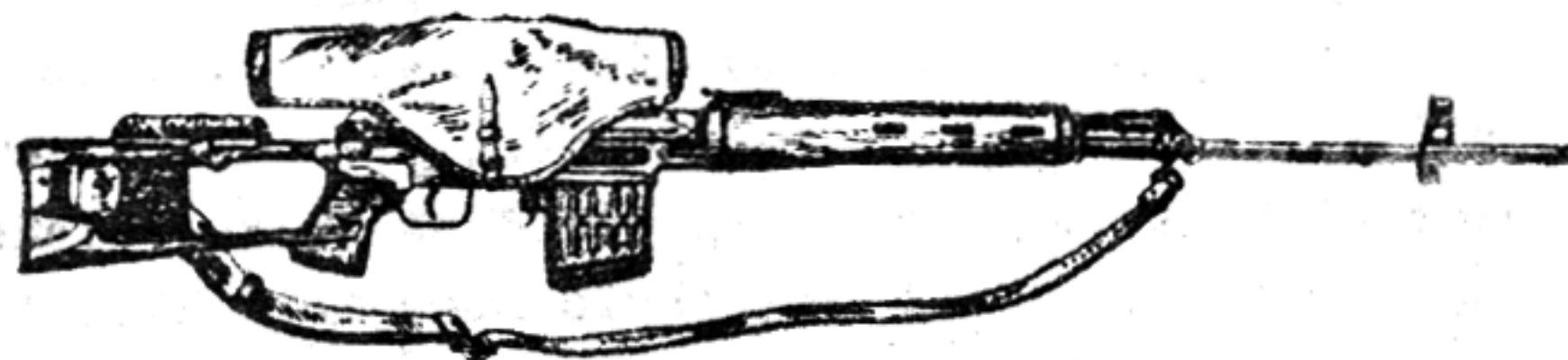
Kovinėmis aplinkybėmis, kada nenusimato nedelsiant atidengti ugnį ir keičiant poziciją, rekomenduojama optinį taikiklį laikyti dėkle.

Užtaisytas šautuvas visada turi būti su įjungtu saugikliu; šautuvo saugiklis išjungiamas tik šaudymui.

8.23. Norint, kad vamzdis neišsipūstų ar neplyštų, draudžiama bet kuo užkišti vamzdžio kanalą.

8.24. Šoviniai turi būti švarūs, laikomi sausoje vietoje ir pagal galimybes uždengti nuo saulės spindulių. Draudžiama šovinius tepti.

8.25. Optinį taikiklį saugoti nuo kritimo, staigių smūgių, nuo drėgmės ir dulkių prasiskverbimo į optinės dalies vidų; laikyti taikiklį apvalkale sausoje apšildomoje patalpoje; jeigu taikiklis yra ant šautuvo ir tuo metu nešaudoma, užmauti ant taikiklio apvalkalą (15 pav.).

45 pav. Snaiperio šautuvas su pvalkalu, užmautu ant optinio taikiklio

Sušlapusį taikiklį kruopščiai nušluostyti sausu skuduru, apvalkalus išdžiovinti. Draudžiama laikyti taikiklį arti krosnių ir laužų.

9. Snaiperio šautuvo apžiūra ir jo paruošimas šaudymui.

9.1. Ruošiant snaiperio šautuvą šaudymui apžiūrima, ar jis tvarkingas ir švarus. Kartu apžiūrimas ir optinis taikiklis, patikrinamas reikmenų, dėtuvių, apvalkalų ir dėklų tvarkingumas.

9.2. Kariai ir puskarininkiai šautuvus apžiūri:

kasdien;

išeidami į pratybas; kovinėmis sąlygomis - periodiškai per visą dieną ir prieš kovinės užduoties vykdymą;

valant.

9.3. Karininkai apžiūri šautuvus periodiškai numatytais Vidaus tarnybos statute terminais, prieš šaudymą ir dalį iš jų prieš kovinės užduoties vykdymą.

9.4. Šautuvo, optinio taikiklio, dėtuvių ir reikmenų gedimai turi būti šalinami tuoju pat. Jeigu gedimo pašalinti padalinyje negalima, šautuvas (optinis taikiklis, dėtuvė, reikmenys) atiduodami į remonto dirbtuvę.

9.5. Būdingi gedimai, kurie trikdo normalų šaudymą, gali būti šie:

numuštas arba sulenktas, pasislinkęs į šoną, aukštyr arba žemyn kryptukas - kulkos nukryps į šalį, priešingą kryptuko poslinkiui;

sulenкта arba perkreipta taikiklio lystė - kulkos nukryps į taikiklio lystės išpjovos poslinkio pusę; sulenktas vamzdis - kulkos nukryps į vamzdžio smaigalio poslinkio pusę;

vamzdžio kanalo (ypač laibgalio) išdilimas, nusinešiojė ir suapvalėję graižtvų laukelių kampai, išdegos, taikiklio lystės, kryptuko, buožės klibėjimas - visa tai padidina kulku sklaidą;

netvarkingas optinis taikiklis; šūvio metu taikiklio tinklėlio poslinkis; skriemulėlių lingavimas; taikiklio klibėjimas ant šautuvo; nešvarumai ant optikos taikiklio, trukdantys stebėti; plyšiai; atskilimai ir linzių atsiklijavimas - visa tai didina vidurio taikymo taško nukrypimą ir kulku sklaidą.

9.6. Karių ir puskarininkių šautuvo apžiūros tvarka.

Apžiūrint kasdien reikia įsitikinti, ar yra visos šautuvo dalys ir patikrinti, ar nėra ant išorinių paviršių rūdžių, purvo,

ilenkimų, nubraižymų, įkirtimų, atskalų ir kitų defektų, kurie gali pakenkti normaliam šautuvo ir optinio taikiklio mechanizmų darbui; be to, patikrinti ant matomų neardyto šautuvo dalių tepalą, ar yra **dėtuvės, durtuvas-peilis, reikmenys, optinio taikiklio apvalkalas, jo ir dėtuvių dėklas**, taip pat krepšeliai tinklelio apšvietimo žiemos įtaisui, atsarginiams elementams ir tepalinei.

9.7. Apžiūrint šautuvą prieš pratybas ir kovinėmis sąlygomis reikia patikrinti tą patį, ką ir kasdieninėje apžiūroje; be to, patikrinti optinio ir atviro taikiklių ir kryptuko tvarkingumą; įsitikinti, kad vamzdžio kanale nėra pašalinių daiktų, patikrinti dalių ir mechanizmų veikimą.

Tikrinant optinio taikiklio tvarkingumą įsitikinti okuliario ir objektyvo linzių vientisumą (patikrinama žiūrint į taikiklį iš okuliario ir objektyvo pusių), taip pat patikrinti: ar laisvai slankioja tinklelis sukant skriemulėlius (tikrinama žiūrint pro okuliarą); ar sklandžiai sukasi oir kur reikia fiksuojasi skriemulėliai ir ar jie nekliba; ar sklandžiai juda liuminescencinis ekranas; ar nekliba taikiklis oir patikimai prisitvirtina spaudžiamuoju sraigtu prie šautuvo; ar nesugedęs taikiklio apšvietimas, dėl to uždėti ant objektyvo dangtelį, įjungti tumblerį ir pažiūrėti pro okuliarą (esant tvarkingai įrangai sietelis matosi aiškiai, jeigu sietelio nesimato, pakeisti bateriją, arba lemputę); ar tvarkingas žieminis tinklelio apšvietimo įtaisas, dėl to prijungti jį prie taikiklio, įjungti tumblerį ir pažiūrėti pro okuliarą.

Jeigu taikiklis kliba arba rankenos atlanka neišeina į kro-
nšteino išpjovą stipriai tvirtinant taikiklį prie šautuvo, būtina sureguliuoti spaudžiamąjį sraigta. Dėl to atskirti taikiklį nuo šautuvo, prispausti stūmiklį prie rankenos (suspausti spyruoklę) ir užsukti arba atsukti reguliuojančiąją išpaudžiamojo sraigto veržlę.

Tikrinant atviro taikiklio ir kryptuko tvarkingumą įsitikinti, kad pavalkėlis sklandžiai slenka per taikiklio lystę ir stipriai tvirtinasi nustatytoje padėtyje spragtuku; spyruoklė patikimai laiko taikiklio lystę; taikiklio lystės išpjova neturi įkirtimų; nesulenktas kryptukas ir tvirtai laikosi saugiklyje; bruožas ant saugiklio atitinka bruožą ant kryptuko pagrindo; kryptuko saugiklis tvirtai laikosi kryptuko pagrinde.

Tikrinant dalių ir mechanizmų darbą reikia išjungti šautuvo saugiklį, atitraukti spynos rėmą už rankenos iki galo atgal ir paleisti jį; spynos rėmas turi užpaklinėje padėtyje sustoti laikomas spynos laikiklio. Atskirti dėtuve, truputį atitraukti spynos rėmą už rankenos atgal ir jį atleisti; spynos rėmas turi energingai grįžti į priekinę padėtį. Įjungti šautuvo saugiklį ir nuspausti nuleistuką; nuleistukas neturi nusispausti atgal, o gaidukas turi pasilikti ant kovinės užkabos. Išjungti šautuvo saugiklį ir nuspausti nuleistuką; turi pasigirsti spragtelėjimas - energingas gaiduko smūgis į skiltuvą. Vėl įjungti saugiklį ir pritvirtinti dėtuve; spynos rėmas neturi trauktis atgal; saugiklis turi tvirtai laikytis nustatytoje padėtyje.

9.8. Apžiūrint šautuvą jo valymo metu patikrinti kiekvieną dalį ir mechanizmą atskirai ir įsitikinti, kad jie tvarkingi ir kad ant jų metalinių dalių nėra ištrupėjimų, įkirtimų, įlenkimų, rūdžių, išdegų ir purvo, o ant medinių dalių - plyšių ir apdaužimų. Ypatingą dėmesį atkreipti į vamzdžio kanalo, dujų kameros, dujų vamzdelio ir dujų stūmoklio būklę.

9.9. Apžiūrint reikmenis patikrinti jų kiekį ir kiekvieno daikto tvarkingumą.

Tikrinant grūstuvą susukti jo grandis ir įsitikinti, ar jis nesulenktas; grūstuvo grandys turi laisvai išsisukti ir tvirtai tarpusavyje susijungti.

Tikrinti valiklį ir šepetėlį paeiliui juos užsukant ant grūstuvo: valiklis ir šepetėlis turi tvirtai laikytis ant grūstuvo, o viršutinė valiklio dalis - laisvai suklotis. Šepetėlis turi būti švarus, o šeriai neturi kristi.

Patikrinti, ar penalas neturi plyšių ir sulenkimų; ar stipriai laikosi penalo dangtelis ant liepsnos gesintuvo, ar nekliba į šonus ir ar pro jo angą nepralenda valiklis.

Iš tepalinės neturi tekėti tepalas; tepalinės dangtelis turi būti sandariai prisuktas prie tepalinės.

Įsitikinti, kad atsuktuvo ašmenys, šoninės briaunos dujų kameralai ir dujų vamzdeliui valyti ir išpjovų sienelės neturi ištrupėjimų ir įkirtimų.

Išmuštuvai turi būti tiesūs ir ne su buku galu.

9.10. Apie visus gedimus, pastebėtus apžiūrint šautuvą, optinį taikiklį ir jų reikmenis, kariai ir puskarininkiai privalo tuojuo pranešti savo vadui.

9.11. Šautuvo apžiūros, atliekamos karininkų, tvarka.

Karininkai šautuvus apžiūri surinktus ir išvalytus. Surinkto šautuvo apžiūra atliekama atitinkamai 7.6. ir 7.7 straipsniams. Be to, patikrinti:

9.11.1. Šovinių padavimą į lizdą, tūtų ištraukimą ir atmušimą: užtaisyti dėtuvę mokomaisiais šoviniais, pritvirtinti ją prie šautuvo ir, nenuspaudžiant dėtuvės spragtuko, stengtis ją atskirti nuo šautuvo - dėtuvė turi laisvai įeiti į uokso angą ir patikimai laikytis dėtuvės spragtuku. Kelis kartus iš naujo užtaisyti šautuvą, mokomieji šoviniai turi be kliūčių iš dėtuvės išistumti į lizdą ir energingai būti išmetami iš uokso lauk.

9.11.2. Vamzdžio apdangų tvarkingumą: jos turi tvirtai laikytis ant vamzdžio, spaudžiant žemyn truputį nusileisti, o po eisdus grįžti į pradinę padėtį veikiamos optinio atraminio žiedo spyruoklės.

9.11.3. Buožės tvarkingumą: tvarkinga buožė uokse nekliba; buožės srigitas ir pado sraigčiai visiškai išukti, tvirtai užraktas laiko skruostelį ant buožės.

9.11.4. Dėtuvų tvarkingumą: dėtuvės turi būti nesulankstytos ir neturi ant korpuso ir užlankų atplaišų, kurios gali kliudyti šovinių padavimui; stabdžio plokštelės kyšulys turi patikimai laikyti dėtuvės dangtelį, o padaviklis, veikiamas spyruoklės, energingai grįžti į viršutinę padėtį.

9.11.5. Durtuvo-peilio tvarkingumą: tvarkingas durtuvas-peilis tvirtai laikosi ant šautuvo, laisvai nuo jo nusiima ir patikimai laikosi makštyje. Ant ašmenų neturi būti įkirtimų, ant makšties - įlinkimų, ant rankenos - plyšių ir atskilimų. Makštis ir durtuvo-peilio izoliacija turi būti be defektų.

9.12. Išardyto šautuvo apžiūra atliekama dalinai ar visiškai išardžius ir sausai nušluosčius dalis. Apžiūrint išardytą šautuvą reikia sutapdinti jo dalių numerius ir kruopščiai apžiūrėti kiekvieną dalį ir mechanizmą, kad įsitikintų, jog metalinės dalys neturi ištrupėjimų, įkirtimų, įdubimų, sulenkimų, išdilimų, rūdžių ir teršalų pėdsakų, o medinės dalys - plyšių ir apdaužymų.

9.12.1. Apžiūrint vamzdį ypatingą dėmesį atkreipti į vamzdžio kanalo kokybinę būklę. Vamzdžio kanalo kokybinės būklės nustatymui reikia šautuvą pakelti į akių lygį, nukreipiant vamzdį į šviesos

šaltinį taip, kad šviesos spinduliai kristų ne tiesiog į akis, o ant vamzdžio vidaus sienelių; po to, šautuvą sukant, idėmiai apžiūrėti kanalą iš laibgalio ir drūtgalio pusių; apžiūrint vidurinę kanalo dalį vamzdį priartinti prie akies; o apžiūrint laibgalį ir drūtgalį - atitraukti nuo akies. Lizdą apžiūrėti iš drūtgalio pusės.

Vamzdžio gale gali būti pastebėti šie defektai:

išdegimo tinklelis iš plonų susikertančių linijų paprastai vamzdžio drūtgalyje (graižtvų pradžioje); toliau šaudant, vietoje išdegimo tinklelio susidaro plyšiai ir pradeda trupėti chromas atskirose vietose, po to ištrupėjimas didėja ir jau atsky-la chromas; nekruopščiai valant chromo nuoskalų vietose gali atsirasti rūdys;

kiaurymės - žymūs idubimai metale, chromo nuoskalų vietose, susidarę dėl didelio šūvių skaičiaus arba chromo nuoskalų vietas ilgai veikiant rūdims; vamzdį, kuriame atsirado kiaurymės po šaudymo, reikia valyti ypač kruopščiai; graižtvų laukelių nusitrynimas arba graižtvų laukų kampų suapvalėjimas, ypatingai jų kairiosios briaunos, pastebimi akimi;

vamzdžio išpūtimas pastebimas skersinio tamsaus (šešėlinio) ištisinio žiedo (pusžiedžio) pavidalu arba aptinkamas pagal vamzdžio išorinį metalo išgaubtumą. Ar galima šaudyti iš šautuvo, turinčio vamzdžio išpūtimą, nustato karininkas. Šautuvas, turintis nedidelį žiedinį vamzdžio išpūtimą be metalo išorinio išgaubimo, šaudymui tinkamas, jeigu jis patenkina normalaus mušimo reikalavimus.

Aptiktus kokybinius vamzdžio kanalo defektus reikia užrašyti į šautuvo kokybinės būklės kortelę.

Apžiūrint vamzdį iš išorės patikrinti, ar nėra įkirtimų dujų vamzdelio pjūvyje. Patikrinti dujų vamzdelio spragtukų veikimą: spaudžiant pirštu spragtukas turi išeiti iš dujų vamzdelio išpūvos, o išlaisvinus užimti pradinę padėtį. Patikrinti viršutinio atraminio žiedo uždariklio veikimą: jis atlenka turi tvirtai laikyti judančias atraminio žiedo dalis išpūvoje.

9.12.2. Apžiūrint uokšą patikrinti: ar nenulaužtas ir nesuapvalėjęs atmušamasis kyšulys; ar nėra įlenkimų ir įkirtimų ant atlankų; ar nekliba buožė; ar tverkinga spygnos laikiklio spyruoklė (pakėlus spygnos laikiklį aukštyje jis turi laisvai ir energingai nusileisti žemyn); ar patikimai laikosi uokšo dangtelio uždariklis ant fikratorių.

9.12.3. Apžiūrint spynos rėmą patikrinti, ar nėra įkirtimų figūrinėje išpjovoje ir ant kreipiančiųjų kyšulių.

9.12.4. Apžiūrint spyną atkreipti dėmesį, ar nėra plyšių apie skiltuvo daužiklio išėjimo angą; ar tvarkingi skiltuvas ir traukiklis; ar skiltuvas laisvai juda spynoje; ar išlenda daužiklis iš cilindrinės išpjovos angos ir ar neturi nutrupėjimų bei didelių nuodegų.

Traukiklio tvarkingumui patikrinti reikia atlenkti jį pirštu į šoną ir paleisti - traukiklis, savo spyruoklės veikiamas, turi energingai grįžti į pradinę vietą.

Istatyti į spyną mokomąjį šovinį ir pabandyti jį tiesiai pirmyn ištraukti - šovinį turi patvariai laikyti traukiklio užkaba. Traukiklio užkaba neturi būti nutrupėjusi.

9.12.5. Apžiūrint gražiklį ir paleidžiamąjį-smogiamąjį mechanizmą patikrinti, ar nėra lūžusių ir sulenktų spyruoklių, kitų dalių lūžių bei plyšių.

9.12.6. Apžiūrint optinį taikiklį patikrinti, ar nusistato visos traukiklio padalos įvairiose šoninių pataisų skalės padėtyse.

9.13. Kovinių šovinių apžiūra.

Šovinius apžiūrėti prieš šaudymą, taip pat vadui liepus.

Apžiūrint šovinius patikrinti:

ar nėra ant tūtų rūdžių ir įlenkimų, ar kulka nekliba tūtos kaklelyje;

ar nėra ant kapsulės žalių apnašų ir plyšių, ar kapsulė neišlindusi virš tūtos dugno paviršiaus;

ar nėra tarp kovinių šovinių mokomųjų.

Vieji netvarkingi šoviniai atiduodami į sandėlį.

Jeigu šoviniai supurvinti, padengti nedideliu sluoksniu žalių apnašų ar rūdžių, juos reikia nušluostyti sausu švariu skuduru.

9.14. Snaiperio šautuvo ruošimas šaudymui.

Šautuvas ruošiamas šaudymui, kad užtikrintų jo nesutrikdomą veikimą.

Šautuvas ruošiamas šaudymui vadovaujant skyrininkui.

Ruošiant šautuvą šaudymui būtina:

šautuvą išvalyti;

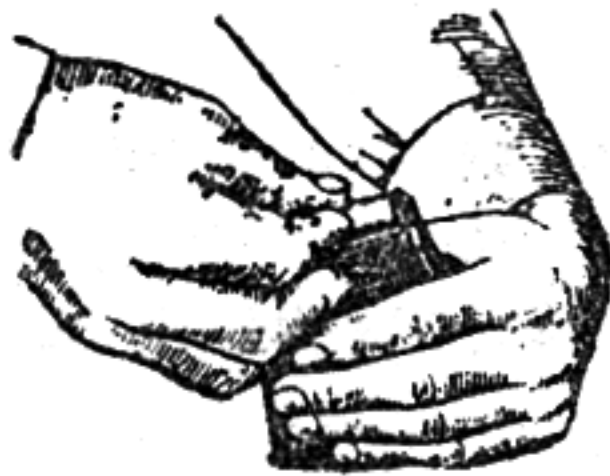
apžiūrėti išardytą šautuvą ir sutepti;

apžiūrėti surinktą;
 apžiūrėti optinį taikiklį ir papildomai įkrauti liuminescencinį ekraną.

Prieš pat šaudymą sausiai iššluostyti vamzdžio kanalą (graižtinę dalį ir lizdą), apžiūrėti šovinius ir užtaisyti jais dėtuves.

Jeigu šautuvas ilgą laiką buvo šaltyje, tai prieš jo užtaisymą reikia keletą kartų ranka energingai atitraukti atgal ir nustumti pirmyn spygos rėmą.

9.15. Užtaisant dėtuvę paimiti ją kaire ranka padavikliu į viršų ir išlenkta puse į kairę, o dešine ranka-šovinius kulkomis į dėtuvę taip, kad tūtos dugnas truputį išlįstų tarp didžiojo ir rodomojo pirštų. Į laikomą dėtuvę spaudžiant didžiuoju pirštu (46 pav.) dėti šovinius po vieną po dėtuvės šoninių sienelių užlankomis tūtos dugnu į užpakalinę dėtuvės sienelę. Jeigu dėtuvė pilnai užtaisyta (10 šovinių), tai per dėtuvės užpakalinės sienelės angą matosi šovinis.

46 pav. Dėtuvės užtaisymas šoviniais

9.16. Liuminescencinio ekrano įkrovimui būtina ekrano gairelę pasukti į horizontalią padėtį, taikiklį paguldyti anga su šviesos filtru į šviesą arba apšvitinti šviesos šaltiniu, turinčiu ultravioletinių spindulių.

Įkrovimo laikas: dienine išsklaidyta šviesa - 15 min., apšviečiant tiesioginiais saulės spinduliais ir švitinant 100 - 200 V galingumo elektros lempute 20 cm atstumu - 7-10 min.

Įkrautas ekranas sugeba gaudyti infraraudonuosius spindulius 6 - 7 paras, po to jį reikia iš naujo įkrauti.

10. Snaiperio šautuvo taiklumo tikrinimas ir jo išaudymas.

10.1. Snaiperio šautuvas, kuris yra padalinyje, turi būti išaudytas. Išaudymo būtinumas nustatomas tikrinant šautuvo taiklumą.

Šautuvo taiklumas tikrinamas:

padaliniui gavus šautuvą;

po šautuvo remonto ir pakeitus dalis, kurios galėjo pakeisti jo taiklumą;

šaudant pastebėjus vidurinio pataikymo taško ar kulku sklaidos nukrypimus neatitinkančius taiklumo reikalavimų.

Kovinėmis sąlygomis taiklumas tikrinamas periodiškai atsiradus galimybei.

10.2. Taiklumas tikrinamas ir išaudoma vadovaujant kuopos vado. Tiesioginiai viršininkai iki dalies vado imtinai privalo prižiūrėti šaudymo taisyklių laikymąsi.

Ties šautuvo taiklumo tikrinimą reikia kruopščiai šautuvą apžiūrėti ir pašalinti pastebėtus trūkumus.

10.3. Šautuvo taiklumas tikrinamas ir jis išaudomas šaudykloje nevéjuotu oru, uždaroma tirtė arba, apsaugotame nuo véjo šaudyklos bare esant normaliam apšvietimui.

10.4. Snaiperio šautuvo taiklumas tikrinamas ir jis išaudomas su atviru taikikliu, po to patikrinamas optinis taikiklis ir atliekamas kontrolinis šaudymas su optiniu taikikliu.

10.5. Snaiperio šautuvo taiklumą tikrina ir išaudo tas snaiperis, kuriam jis priskirtas.

Tikrinant turi dalyvauti ginklų meistras ar ginklų technikas su reikalingais instrumentais.

Šaudoma be durtuvo-peilio.

10.6. Šautuvo taiklumo tikrinimui ir išaudymui naudojami šoviniai su paprasta kulka, turinčia plieninę šerdį, paimti iš hermetiško įpakavimo. Šoviniai turi būti vienos partijos.

Šaudymo nuotolis - 100 m, taikiklis - 3. Šaudymo padėtis - gulint nuo atamos.

10.7. Šaudoma į kontrolinį taikinį arba juodą 20 cm pločio ir 30 cm aukščio stačiakampį, pritvirtintus prie balto 0,5 m pločio ir 1 m aukščio skydo. Taikymo taškas yra kontrolinio taikinio optinis krašto vidurys, iš apašios užklijuotas baltu popieriaus juostele iki pirmos baltos linijos, arba juodo stačiakampio optinio krašto vidurys; taikiniai turi būti maždaug šaudenčiojo akių lygyje. Virš taikymo taško ant vertikalios linijos 16 cm atstumu

kontroliniame taikinyje (juodame stačiakampyje) pažymima kreida ar spalvotu pieštuku vidurinio pataikymo taško normali padėtis šaudant atviru taikikliu. Šis taškas (kontrolinio taikinio apskritimo centras) yra kontrolinis (KT).

Šautuvo taiklumo tikrinimas.

10.8. Tikrinant šautuvo taiklumą reikia atskirti optinį taikiklį ir buožės skruostelį. Snaiperis iššauna keturis pavienius šūvius, kiekvieną kartą labai stropiai ir vienodai taikydamas per atvirą taikiklį į kontrolinio taikinio ar juodo stačiakampio optinio krašto vidurį.

Pabaigus šaudyti vadas, vadovavęs taiklumo tikrinimui, apžiūri taikinį ir pradaužų išsidėstymą, nustato pradaužų glaustumą ir vidurinio pataikymo taško (VFT) padėtį. Šaudžiusiems snaipeiams eiti prie taikinių neleidžiama.

10.9. Šaudymo glaustumas pripažįstamas normaliu, jeigu visos keturios pradaužos telpa į 8 cm skersmens skritulį. Jeigu pradaužų glaustumas netenkina šio reikalavimo, šaudymas kartojamas. Pakartotinai gavus nepatenkinamą rezultatą šautuvą reikia remontuoti dirbtuvėje.

Jeigu pradaužų glaustumas normalus, vadas nustato vidurinį pataikymo tašką (VPT) ir jo padėtį kontrolinio taško (KT) atžvilgiu.

Nustatant vidurinį pataikymo tašką pagal keturias pradaužas reikia:

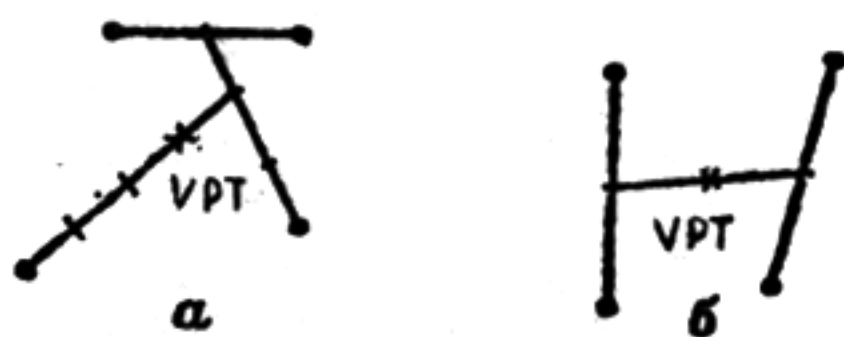
sujungti tiesiąja bet kurias dvi pradaužas ir atstumą tarp jų padalyti pusiau;

gautą padalos tašką sujungti su trečia pradauža ir atstumą tarp jų padalinti į tris lygias dalis;

padalos tašką, artimiausią dviem pirmoms pradaužoms, sujungti su ketvirta pradauža ir atstumą tarp jų padalinti į keturias lygias dalis.

Padalos taškas, artimiausias pirmoms trimis pradaužoms, ir bus keturių pradaužų vidurinis pataikymo taškas (47 a pav.).

Pradaužoms išsidėsčius simetriškai vidurinį pataikymo tašką galima nustatyti tokiu būdu: sujungti pradaužas poromis, po to sujungti abiejų tiesių vidurius ir gautą liniją padalyti pusiau; padalos taškas ir bus vidurinis pataikymo taškas (47 b pav.).

47 pav. Vidurinio pataikymo taško nustatymas:

- a - nuosekliu atkarpų dalinimu;
- b - pradaužoms išsidėsčius simetriškai

Šautuvo taiklumas laikomas normaliu, jeigu vidurinis pataikymo taškas sutapo su kontroliniu tašku arba nukrypo nuo jo į bet kurią pusę ne daugiau kaip 3 cm.

10.10. Išaudymas.

Jeigu tikrinant taiklumą vidurinis pataikymo taškas nukrypo nuo kontrolinio taško į bet kurią pusę daugiau nei 3 cm, tai atitinkamai reikia pakeisti kryptuko aukščio padėtį arba jo saugiklio šoninės krypties padėtį. Jeigu VPT žemiau KT, kryptuką reikia išukti, jeigu aukščiau - išsukti. Jeigu VPT kairiau KT, saugiklį pastumti į kairę, jeigu dešiniau - į dešinę.

Ferstumiant kryptuko saugiklį į šoną 1 mm ir išsukant (išsukant) kryptuką vienu pilnu apsisukimu VPT šaudant 100 m nuotoliu perslinks 16 cm. Padalos ant kryptuko pagrindo priekio lygios 0,6 mm, kas atitinka VPT poslinkį šonine kryptimi 10 cm.

Kryptuko poslinkių teisingumas tikrinamas pakartotiniu šaudymu.

10.11. Išaudžius šautuvą senas buožas ant kryptuko saugiklio panaikinamas ir vietoj jo išmušamas naujas.

10.12. Optinio taikiklio reguliavimas.

Beigus tikrinti šautuvo taiklumą ir jį išaudžius reguliuojamas optinis taikiklis.

Dėl to būtina:

pritvirtinti prie šautuvo optinį taikiklį ir buožės skruostelį; sukant skriemulėlius nustatyti taikiklį ant padalos 3 ir šoninių pataisų skalę ant 0;

pritvirtinti šautuvą taikymo stovė ir nukreipti jį pagal atvirą taikiklį, nustatytą ant padalos 3, į taikymo tašką, į kurią buvo taikyta išaudant atviru taikikliu; po to apatinę stačiakampio dalį užklijuoti 2 cm pločio balto popieriaus juosta;

pažiūrėti pro optinį taikiklį (nesiekiant šautuvo) ir išidėmėti, kur nukreiptas pagrindinis (viršutinis) taikiklio tinklelio kamputis; jeigu jis nukreiptas į stačiakampio optinio krašto vidurį, tai optinis taikiklis yra sureguliuotas;

jeigu pagrindinis taikiklio tinklelio kamputis nesutampa su taikymo tašku būtina atlaisvinti stabdančiuosius skriemulėlių varžtus vienu dviem apsisukimais, o po to sukant galines veržles nukreipti tinklelio pagrindinio kampučio smaigalį į taikymo tašką ir atsargiai užsukti iki galo skriemulėlių stabdančius varžtus;

patikrinti, ar nenuslinko taikiklio tinklelio kamputis nuo taikymo taško besukant sraigtus; jeigu nuslinko visą reguliavimą pakartoti anksčiau išdėstytu nuoseklumu.

10.13. Sureguliuavus optinį taikiklį reikia atlikti kontrolinį šaudymą su optiniu taikikliu tomis pačiomis sąlygomis, kaip tikrinant šautuvo taiklumą su atviru taikikliu, tik KT pažymima 14 cm virš taikymo taško (iš apačios priklijuoti balto popieriaus juostą iki trečios baltos kontrolinio taikymo linijos). Jeigu kontrolinio šaudymo visos keturios pradaužos telpa į 8 cm skersmens skritulį, o VPT nukrypo nuo KT daugiau kaip per 3 cm, reikia nustatyti VPT nukrypimą, atlaisvinti stabdomuosius sraigtus ir padaryti atitinkamas pataisas nustatant galines veržles. Galinės veržlės perstatymas per vieną papildomos skalės padalą šaudant 100 m nuotoliu pakeičia VPT padėtį 5 cm.

Pavyzdys. Šaudant 100 m nuotoliu, nustačius taikiklį 3, VPT nukrypo nuo KT 5 cm į viršų ir 7 cm į kairę. VPT sutapdinant su KT būtina atlaisvinti viršutinio skriemulėlio stabdančiuosius sraigtus pasukus galinę veržlę, "VPT apačion" kryptimi pastumti veržlės rodyklę skriemulėlio korpuso papildomos skalės atžvilgiu per vieną padalą, atsargiai užveržti stabdomuosius sraigtus iki galo; po to atlaisvinti šoninio skriemulėlio stabdomuosius varžtus, pasukus galinę veržlę, "VPT dešinėn" kryptimi pastumti veržlės rodyklę skriemulėlio korpuso papildomos skalės atžvilgiu per

pusantros padalos, po to atsargiai užveržti stabdančiuosius sraigtus iki galo.

Padarius galinių veržlių nustatymų pataisas būtina atlikti pakartotinį šaudymą. Jeigu pakartotinai šaudant visos keturios pradaužos telpa į 8 cm skersmens apskritimą, o vidurinis pataikymo taškas sutampa su kontroliniu tašku arba nukrypęs nuo jo į bet kurią pusę ne daugiau kaip 3 cm, tai šautuvas laikomas išaudytu. Pabaigus šaudymą VPT padėtis žymima formuliare.

TURINYS

SNAIPERIO ŠAUTUVO SANDARA, LAIKYMAS IR SAUGOJIMAS	3
1. Snaiperio šautuvo paskirtis ir kovinės savybės	3
2. Pagrindinės snaiperio šautuvo dalys ir mechanizmai, jų veikimas šaudant	3
3. Snaiperio šautuvo išardymas ir surinkimas	5
4. Snaiperio šautuvo dalys ir mechanizmai	13
5. Snaiperio šautuvo reikmenų paskirtis ir sandara	32
6. 7,62 mm koviniai šoviniai	34
7. Snaiperio šautuvo dalių ir mechanizmų sąveika	35
8. Snaiperio šautuvo priežiūra ir laikymas	40
9. Snaiperio šautuvo apžiūra ir jo ruošimas šaudymui	46
10. Snaiperio šautuvo taiklumo tikrinimas ir jo išaudymas	53

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
Krašto apsaugos mokykla
7,62 MM DRAGUNOVO SNAIPERIO ŠAUTUVAS (SVD)
Mokymo priemonė
Parengė S.Uogintas
Redagavo J.Glosaitė

Įsirašyta spausdinti 1993 06 16. SL Nr.1525. Formatas 60x84/16.

Popierius spaudos. 3,49 sąl.sp.l., 2,6 apsk.leid.l.

Tiražas 130 egz. Užsakymas 241.

Leidybines paslaugas suteikė Valstybinis leidybinis centras,
Laisvės pr. 60, 2056 Vilnius.

Spausdino "Karmino" spaustuvė, Savanorių pr. 221, 2053 Vilnius

623.442.43

Se-94